

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина третя

Стенограма пленарного засідання
4 вересня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина третя

*Стенограма пленарного засідання
4 вересня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Четвер, 4 вересня 2025 року)

Частина третя

Виступ голови Державної служби фінансового моніторингу України Проніна Ф.Є.	...7
Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів України	...11
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...21
Відхилення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування»	...21
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про деякі питання висвітлення діяльності Верховної Ради України дев'ятого скликання»	...29
Голосування пропозиції про застосування процедури <i>ad hoc</i> щодо прийняття Верховною Радою України рішення стосовно прямої трансляції пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року	...36
Виступ тимчасово виконуючого обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації Когута В.М.	...38

Голосування пропозиції про надання доручення Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки щодо розгляду на засіданні комітету проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» щодо тимчасового обмеження права на виїзд з України для призовників і військовозобов'язаних на період дії воєнного чи надзвичайного стану», «Про внесення змін до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» щодо заборони в неправовий спосіб тимчасового обмеження права на виїзд з України для військовозобов'язаних на період дії воєнного стану»	...39
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проектів законів України: «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за скоєння кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням в умовах воєнного стану військової частини або місця служби»	...44
«Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними»	...48
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними»	...48
Прийняття рішення про зміну черговості розгляду питань порядку денного	...53

Відхилення проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» (№ 13339) та «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» (№ 13339-1)	...53
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...59

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
4 вересня 2025 року, 10 година 10 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою усі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу, прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх присутніх неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

Шановні колеги, у разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття. Засідання продовжиться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

Шановні колеги, 34 роки тому, у 1991 році, над будинком Верховної Ради України вперше замайорів синьо-жовтий прапор – символ відродження незалежності нашої держави. Відтоді він незмінно символізує незламність, гідність українців, нашу єдність, віру в перемогу та силу держави. Нехай же Державний Прапор України завжди надихає нас на спільну працю, зміцнює віру в майбутнє та веде Україну до миру, добробуту та процвітання.

Сьогодні день народження в наших колег народних депутатів України – Микити Руслановича Потураєва, якому виповнюється 55 років, Григорія Михайловича Суркіса та Дмитра Сергійовича Микиши. Шановні колеги, давайте привітаємо іменинників і побажаємо їм міцного здоров'я, наснаги, нових звершень на благо України (*Оплески*).

За парламентською традицією пропоную розпочати нашу роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, триває 43-й місяць незламного та героїчного спротиву українського народу повномасштабній збройній агресії російської федерації.

Щодня агресор ракетами та дронами завдає ударів по наших мирних населених пунктах. Попри всі випробування ми стоїмо непохитно.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх воїнів, які віддали життя за незалежність і свободу України, а також мирних громадян, зокрема дітей, які загинули від рук російських окупантів.

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати.

Шановні колеги, учора ми прийняли рішення запросити сьогодні на засідання голову Державної служби фінансового моніторингу України, який прибув на 10 годину, тому зараз ми спочатку здійснимо цю процедуру, потім будемо рухатися відповідно до порядку денного.

Отже, шановні колеги, відповідно до статті 6 Регламенту Верховної Ради України 3 вересня було прийнято рішення про запрошення на пленарне засідання голови Державної служби фінансового моніторингу України Філіпа Євгеновича Проніна для надання інформації.

Шановні колеги, до слова для виступу (до 5 хвилин) на трибуну Верховної Ради України запрошується голова Державної служби фінансового моніторингу України Філіп Євгенович Пронін. Будь ласка *(Шум у залі)*.

Після виступу – виступи. Я можу зачитати стенограму. Ні, Ярославе Івановичу, у нас не передбачено питання. Регламентом не передбачена форма приходу таких людей. Будь ласка, змінюйте Регламент, і тоді працюватимемо за оновленим варіантом. Ні, ні. Після виступу.

ПРОНІН Ф.Є., *голова Державної служби фінансового моніторингу України.* Чи можу я починати?

Шановні народні депутати, учора ваш колега розповсюдив недостовірну інформацію, яка набула широкого розголосу в медіа. Я прийшов, щоб прокоментувати і пояснити ті недостовірні речі, які він зголосив у своєму відео.

Першою тезою було те, що нібито через імітацію будівництва фортифікації ми втратили позиції і зараз їх займає ворог. Це недостовірна інформація, позиції утримують Збройні Сили України.

Був закид, що будівництво відбувалося із завищенням цін. Це недостовірна інформація, ціни відповідають проектно-кошторисній документації, що отримала позитивний експертний звіт ДП «Укрдержбудекспертиза». Той, хто будував, знає, що це за інституція.

Під час будівництва фортифікаційних споруд я особисто контролював хід виконання робіт, перебуваючи у відрядженні в Донецькій області. Хід будівництва контролювався також правоохоронними органами, військовою адміністрацією Донецької області та військовими інженерами Міністерства оборони України. Щоб унеможливити будь-які зловживання, на території Донецької області постійно були присутні представники Полтавської обласної військової адміністрації та співробітники технічного нагляду. До того ж ми поставили завдання правоохоронним органам постійно моніторити хід

виконання робіт. Щоб унеможливити ризики, для проведення комплексної експертизи залучили Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені Засл. проф. М.С. Бокаріуса». У результаті було підтверджено об'єм, якість та вартість робіт. Припущення про вкрадені 200 мільйонів гривень не відповідає дійсності.

Загальна вартість робіт становить 375 мільйонів гривень. Зекономлено – 5,5 мільйона гривень. Вартість матеріалів – 240 мільйонів гривень, вартість будівельних робіт – 65 мільйонів гривень, ПДВ – 70 мільйонів гривень. Факт постачання всіх товарів зафіксовано не лише представниками адміністрації, а й комісією, яка складається з військового командування.

Припущення псевдоекспертів, що позиції нібито створено для камікадзе, є маніпулятивними. Проект укріплень було розроблено Міністерством оборони України. Для підтвердження цих слів я приніс справжні фотографії. Це перекрита ділянка траншеї. Це взводний опорний пункт. Це також взводний опорний пункт. Це ще один взводний опорний пункт. Це командно-спостережний пункт. Це уніфікована фортифікаційна споруда.

Далі. Гучна заява про використання компаній-прокладок, а саме ТОВ «Прімум Актив», також не відповідає дійсності. Це завод з виробництва залізобетонних конструкцій. Якщо цей завод вважати компанією-прокладкою, то скажіть, будь ласка, що тоді вважати реальним бізнесом? Цей завод виготовив понад половини всіх необхідних тетраедрів. Усього на будівництві було задіяно чотири заводи з виготовлення залізобетонних конструкцій.

Інформація про завищення цін на всі види продукції, у тому числі на загороджувальні піраміди, лісоматеріали, бетон, арматуру, пісок, інші матеріали, спростовується державною експертизою. Усі лісоматеріали було перевірено ДП «Науково-дослідний інститут будівельного виробництва імені В.С. Балицького», який підтвердив якість матеріалів.

Вартість лише тетраедрів з урахуванням ПДВ становить 35 мільйонів гривень. Усі вони доставлені й знаходяться на визначених локаціях. Ось, будь ласка, частину з них ви можете побачити. Протяжність – 13 кілометрів. Ви можете... *(Шум у залі)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. А запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, будь ласка. Запитання не передбачені.

Ні-ні, усе. Для виступу відводилося 5 хвилин, час вичерпаний. Так, це все.

Колеги, принагідно інформую, що є два законопроекти – [№ 13012](#) авторства групи «Довіра» і Бакунця Павла Андрійовича, а також [№ 13012-1](#) (альтернативний), внесений членами Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України, і вони регламентують, як проводяться подібні процедури. Тому в наших з вами силах

прийняти законопроекти, внести зміни до Регламенту і викликати людей не просто для звітів, а й з урахуванням запитань.

Железняк – з процедури. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановні колеги! Якщо дозволите, від автора розслідування ми щойно почули, що це начебто маніпулятивна ситуація. Звичайно, це, може, була б маніпуляція, якщо б у нас не було фінансових документів щодо тієї фірми, яку щойно згадував пан Пронін, які купували загороджувальні піраміди за ціною 540 гривень і продавали їх за понад 2 тисячі гривень. Якщо це не фірма-прокладка або не накручування ціни у чотири рази, то, я не знаю, що це. Усе інше я не хочу коментувати, тому що нічого нового не почув. Найімовірніше, на продемонстрованих фотографіях були зображені не ті ділянки, на яких і відбулася оця магія – 200 мільйонів гривень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярославе, що у вас з процедури?

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Єдине, про що хочу поінформувати. Є справа Бюро економічної безпеки, яка, за інформацією, приховувалася, і ми як тимчасова слідча комісія маємо вже результат, що її забрало НАБУ. Тож, сподіваюся, скоро ми отримаємо офіційну відповідь, що, дійсно, відбувається на будівництві фортифікаційних споруд на цьому напрямку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гончаренко – з процедури. Тільки прошу виступати з процедури, бо Ярослав Іванович озвучив більш розлогу думку.

ГОНЧАРЕНКО О.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець)*. Дякую. Я з процедури. Мені здається, що сьогодні виступ пана Проніна суспільно важливий. У мене запитання: коли ми все-таки поновимо трансляцію засідань Верховної Ради України? Я бачу в порядку денному є проект постанови, який я, безумовно, підтримую, я також є його співавтором, щодо зняття обмежень, але коли фізично (фізично!) повернеться пряма трансляція, щоб не лише ми з вами, підписники моїх соцмереж, а й усі громадяни України за бажанням могли почути виступ, наприклад, пана Проніна, запитання до нього народних депутатів й дати оцінку, кому вони вірять і таке інше?

Отже, коли фізично після сьогоднішнього нашого голосування розпочнеться пряма трансляція засідань Верховної Ради України на телеканалі «Рада», на сайті Верховної Ради України та на національному телемарафоні?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Олексійовичу. Тільки-но проект постанови буде прийнято і відповідно до тексту постанова набере чинності, далі технічні служби будуть працювати.

Железняк – з процедури.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Пане головуючий, у мене коротке запитання. Наскільки я пам'ятаю, у нас було два виклики.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Івановичу, другий виклик заплановано на 12 годину.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. А відомо: буде чи не буде?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Планується.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз 10 година 25 хвилин. Це просто інформація. Бакунець – з процедури. Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»).* Дякую. Пане головуючий, я все-таки закликаю, щоб ви до порядку денного наступного пленарного засідання включили питання щодо внесення змін до Регламенту Верховної Ради України, аби ми як парламент могли виконати контролюючу функцію і поставити запитання тим людям, яких викликаємо до сесійного залу. Думаю, це важливо.

Прошу підтримати таку пропозицію, щоб ми мали можливість контролювати тих, яких призначаємо керувати державою і розпоряджатися коштами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Павле Андрійовичу, ви як постійний член Погоджувальної ради знаєте, звідки в порядку денному беруться законопроекти. Думаю, у вас є потенціал... *(Шум у залі).* Не знаєте? Ну, є Регламент Верховної Ради, ми вже сьомий рік працюємо, думаю, можна було дізнатися. Наразі порядок денний затверджується на засіданні Погоджувальної ради. Я як

неголосуючий член Погоджувальної ради буду підтримувати вашу пропозицію (на жаль, голосом не можу підтримати), бо треба в цьому навести лад, адже, дійсно, такі виклики неінформативні.

Шановні колеги, переходимо до виступів. На засіданні Погоджувальної ради ми домовилися відповідно до статті 25 Регламенту відвести до 30 хвилин для виступів народних депутатів. Тому прошу народних депутатів записатися на виступи.

Фріз, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка, Ірино Василівно.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Прошу передати слово Володимиру В'ятровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Михайлович В'ятрович. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Щойно Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва ухвалив рішення розглянути в першому читанні важливий проект Закону «Про основні засади державної політики України щодо взаємодії з національними рухами колоніальних народів Російської Федерації». Я втішений, що це нарешті сталося, що робота тимчасової спеціальної комісії, створеної в парламенті близько двох років тому, рухатиметься. Сподіваюся, цей законопроект незабаром буде включений до порядку денного засідання і прийнятий парламентом.

Чому цей законопроект важливий? Це неймовірно правильний і вагомий крок у протидії російському імперіалізму і неоімперській політиці кремля, у якому дуже чітко формулюється саме державна політика України і зазначається, що Україна бореться і за власну свободу, і за свободу проти імперіалізму, колоніалізму у світі; вписується наша державна політика в абсолютно правильний курс міжнародної політики. Законопроект закріплює політичну стратегію України як міжнародного регіонального лідера у відстоюванні пригноблених народів та підсилює суб'єктність України.

Я впевнений, що саме такий напрям України є стратегічно правильним кроком, який насправді наближує нас до перемоги. Прийняття законопроекту сприятиме створенню широкої антиросійської коаліції на основі солідарності народів, постраждалих від російської експансії. Ми знаємо, що питання створення схожих на нашу тимчасових спеціальних комісій вже зараз обговорюються в інших комітетах, колись підкорених росією народів.

Думаю, що і в Україні така політика підтримки поки що поневолених народів російської федерації має стати державною політикою. Саме на це спрямований згаданий рамковий законопроект, який передбачає, що цим питанням тепер займатимуться не просто групи незалежних експертів, не просто окремі народні депутати, це буде питанням державної політики України, за реалізацію якого відповідатимуть окремі органи влади в державі.

Тому велике дякую всім, хто брав участь в розробці цього законопроекту. Дякую за підтримку цього законопроекту Міністерству закордонних справ України, тому що, повторюю, я впевнений, що це має стати однією з основних міжнародних стратегій України, яка спрямовуватиме нас до перемоги.

Сподіваюся, незабаром ми тиснутимемо на зелену кнопку, коли цей проект буде внесено до порядку денного в цьому парламенті.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Федієнко, фракція «Слуга народу».

Веніславський Федір Володимирович. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Сьогодні я хочу порушити питання, пов'язані з національною безпекою України. Як вам, напевно, відомо, і це не є військовою таємницею, в основному практично всі складові сектору безпеки і оборони України експлуатують старі радянські, на превеликий жаль, але достатньо надійні вертольоти класу Мі-8 та Мі-17.

Чому я згадав про ці літальні апарати? 24 липня цього року відбулася непомітна для широкого загалу, але дуже резонансна для сектору безпеки і оборони подія. Державна авіаційна служба України своїм рішенням надала право на супровід ремонтної документації вертольотів типу Мі-8 такій собі цікавій компанії, яка називається *AAL Group Ltd*, зареєстрованій у *Free Zone* Об'єднаних Арабських Еміратів у Шарджі.

Що означає це рішення Державної авіаційної служби? Воно ставить під загрозу нормальну, цивілізовану експлуатацію вертольотів Мі-8 всіма складовими сектору безпеки і оборони, тому що ця компанія на сьогодні отримала ексклюзивне право супроводжувати ремонтну документацію вертольотів типу Мі-8, які є у Збройних Силах України, в інших складових сектору безпеки і оборони. Це означає, що всі експлуатанти цих вертольотів зобов'язані надавати інформацію про, у тому числі, використання вертольотів тій арабській компанії.

Найцікавіше, що, за інформацією, яку я отримав від деяких компетентних органів, кінцевим бенефіціаром цієї арабської компанії є компанія «Вертольоти Росії», багато працівників вищого рівня управління якої мають російські паспорти.

Через два дні після ухвалення цього рішення Державною авіаційною службою я звернувся до Кабінету Міністрів України з вимогою усунути голову Державної авіаційної служби України від виконання своїх посадових обов'язків і, найголовніше, скасувати це рішення. Проте, на жаль, за ці фактично вже півтора місяця, що минули, Кабінет Міністрів лише усунув голову від виконання посадових обов'язків, але рішення продовжує діяти. Думаю, таке питання заслуговує на створення в парламенті тимчасової слідчої комісії, щоб з'ясувати, хто та в чийх інтересах ухвалює антидержавні рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Володимирівна Геращенко, фракція «Європейська солідарність».

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні українці, розпочалася чотирнадцята сесія парламенту дев'ятого скликання, найдовшого, на жаль, в історії України, тому що триває за дуже трагічних обставин, через війну. Якби не війна, у цьому залі вже давно працював би новий парламент, але, якщо так склалося, ми, колеги, маємо переосмислити наше ставлення до роботи і до нашого перебування тут.

Якщо сьогодні солдати й офіцери на фронті бережуть українську державність, найменше, що ми з вами можемо зробити в цьому залі, – це зберегти український парламентаризм, парламент, аби не трапилося так, що нинішнє парламентське скликання стало б останнім, а завтра тут була держдума російської федерації, де немає місця для дискусій, немає суб'єктності, і на жаль, ви все для цього робите.

Знаєте, я пишаюся, що два попередні скликання парламенту зробили все, щоб з трибуни Верховної Ради більше не звучало жодного російського слова. Це далось дуже важкою ціною.

Скажіть, чи не соромно вам у кулуарах між собою й досі спілкуватися російською? Ну, це ж правда. Гадаю, ми маємо зараз переосмислити цю позицію і просто розширити присутність української мови насамперед у своїх фракціях і в побуті, щоб не було місця мові окупанта у стінах Верховної Ради, щоб не було тут російського мату, який ви безкінечно вживаєте, розмовляючи між собою.

Скажіть, будь ласка, як ми можемо так принизити роль українського парламенту, щоб повністю втратити контролюючу функцію? Коли я бачу у стрічці новин, що за останній місяць уряд віддав на кешбек рекордну кількість грошей... Ну, ви розумієте, про що йдеться в умовах, коли на фронті не вистачає зброї, дронів, коли волонтери продовжують забезпечувати підрозділи. Ми усвідомлюємо, що сьогодні наше завдання – позбутися популізму, стати нарешті економікою воєнного часу, що є завданням безпосередньо парламенту.

Колеги, закликаю вас згадати, що ви не «кнопочки», а народні депутати України, обрані, як і Президент України, народом, і перестати бути філією Банкової, хоча б на чотирнадцятій сесії вашого парламентського, можливо, одноразового життя. Давайте станемо суб'єктами. Суб'єктність кожного народного депутата є важливою для відновлення суб'єктності парламенту.

І ключове. Думаю, є теми, які нас мають об'єднати і об'єднують: по-перше – це Збройні Сили України; по-друге – це євроінтеграція; по-третє – це демократія (не може Україна розвиватися, як автократія); і по-четверте (основне) – це парламентаризм в цьому залі. Давайте шанувати і чути одне одного за життя, а не після смерті. Це дуже важливо. Я точно...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Захарченко, фракція «Слуга народу».

ЗАХАРЧЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 31, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Михайлу Лабі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Лаба. Будь ласка.

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Хочу сказати про нову, чотирнадцяту, сесію дев'ятого скликання. Це історичний момент нашої роботи. Думаю, ми маємо вже багато досвіду, щоб деякі актуальні законопроекти, які необхідні державі, приймати скоріше, це, наприклад, щодо волонтерства.

Я хотів би зупинитися на даному питанні, адже сьогодні волонтерство і волонтерський рух, розумієте, у дуже важкому становищі. Багато організацій ще намагаються зборами донатів підтримати Збройні Сили України, місцеві громади також намагаються допомогти, перераховують кошти на ті чи інші бригади, але в цілому на четвертий рік повномасштабного вторгнення картина вже не та, що була на початку – ентузіазм простих українців та і волонтерських організацій вщухає.

Отже, щоб підтримувати даний рух, нам потрібно давати нові можливості, які напрацьовуються, наприклад, волонтерською спільнотою. Тому я хотів би розказати про законопроект, який був на початку цього пленарного тижня в порядку денному, він є, але його треба підтягнути, щоб швидко, прозоро розглянути для людей, для волонтерського руху.

Йдеться про законопроект [№ 12010](#). Це важливе законодавче оновлення, яке формалізує і спрощує використання транспорту, отриманого як гуманітарна допомога, надає необхідну правову підтримку волонтерському фронту, покращує логістику та обмежує корупційні ризики заради безпеки, швидкості

та ефективності гуманітарних ініціатив. Законопроект надає такі можливості: благодійні та громадські організації зможуть ввозити транспортні засоби як гуманітарну допомогу для здійснення статутної діяльності; обмеження на відчуження; посилення контролю за використанням, тобто створення єдиного реєстру ввезених транспортних засобів, які надаватимуть соціальну послугу державі. Такі транспортні засоби зможуть бути використані для статутної діяльності організації, надання гуманітарної допомоги, медичної та гуманітарної евакуації, здійснення інших заходів, пов'язаних із захистом та підвищенням обороноздатності. У законопроекті передбачається така нова система заходів – гуманітарне реагування в державі. Зі свого боку іноземні гуманітарні організації матимуть змогу ввозити спеціальні авто для подолання наслідків війни. Критеріями до таких автомобілів, як я вже сказав, будуть реєстрація, обмеження на подальше відчуження та контроль.

Колеги, прошу підтримати даний законопроект, усю волонтерську спільноту і включити до порядку денного сесії законопроект № 12010.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 105, Луганська область, політична партія «Опозиційний блок»). Колеги, вітаю! Коли члени нашої тимчасової спеціальної комісії стосовно питань внутрішньо переміщених осіб виступали з цієї трибуни, то казали, що, на жаль, сьогодні в нових переселенців, які вимушені покинути свою рідну землю і свої домівки, багато проблем. До нас звертається багато людей з приводу того, що їхнє житло зруйноване, а комісії, які повинні зафіксувати такий факт, щоб люди потім могли отримати компенсацію, на жаль, не працюють. Така ситуація відбувається в Добропіллі, Білозерському.

Ось таке звернення я отримала від шахтаря. Він пише, що в один день йому повністю зруйнували квартиру, і надає докази – фотографії, він переїхав в Іверське, у будинок своїх батьків, а на другий день його було вщент зруйновано. Пише, що не може достукатися, щоб отримати документи, які, дійсно, підтверджують цей факт. Тому я хочу, щоб ми звернули увагу на такі дуже важливі для наших переселенців питання.

Я всім дякую, не буду забирати ваш час, але хочу сказати, що сьогодні ми будемо приймати законопроект, який стоїть у порядку денному, щодо коштів для переселенців. Їм вкрай необхідна компенсація. Іпотека – це дуже добре, але не так багато людей можуть взяти і потягнути ту іпотеку. Люди запитують: якщо наше житло зруйноване, чому ви зараз не можете надати нам компенсацію, щоб ми не вкладали кошти в «Відновлення, бо там величезні суми, а могли на

вторинному ринку купити собі маленький будиночок, який коштуватиме 10-20 тисяч доларів США, а можливо, й менше? Це набагато менше, ніж всі програми, які ми на сьогодні маємо.

Отже, прошу вас все-таки звернути увагу на ці питання і зробити все, щоб наші люди залишалися в Україні, щоб вони не використовували зараз Україну як хаб і не переїжджали за кордон. Ми багато говоримо про повернення, але практично нічого не робимо для того, щоб вони залишалися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заремський Максим Валентинович.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прохання передати слово Олексію Леонову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Леонов. Будь ласка.

ЛЕОНОВ О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 135, Одеська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Однією з важливих складових повернення ветеранів до цивільного життя є реабілітація. І саме зараз в нашій країні відбувається створення потужної мережі реабілітаційних закладів. Уже понад 800 медичних закладів надають стаціонарну та амбулаторну реабілітаційну допомогу. У рамках ініціативи першої леді Олени Зеленської «Ти як?» у громадах України вже відкрито 287 центрів життєстійкості. Успішно створюються відомчі мережі реабілітації. У системі Міністерства внутрішніх справ уже функціонують вісім таких закладів, а до кінця 2025 року планується відкриття чотирьох міжрегіональних реабілітаційних центрів у системі Міністерства оборони.

Окремо хочу подякувати Міністерству охорони здоров'я за підтримку нашої ініціативи щодо створення в Одесі національного хабу з реабілітації. Нині завершується підготовка до створення ще двох реабілітаційних центрів на базі санітарно-курортних закладів, один з яких матиме щелепно-лицеву спеціалізацію.

Проте, шановні колеги, сьогодні я хочу привернути увагу до теми, що потребує наших особливих зусиль. Ця тема майже не звучить в інформаційному просторі, але має драматичні наслідки для сотні тисяч українських родин. Ідеться про проблему подолання залежності серед ветеранів. Причин її виникнення вдосталь: це психологічні травми, ПТСР, втрата побратимів, складна адаптація до мирного життя. Усе це створює передумови, щоб люди, які пройшли війну, зверталися до алкоголю, наркотиків або впадали в інші форми залежності не через слабкість, а через біль та самотність.

Добре, що Міністерство у справах ветеранів почало проводити роз'яснювальну роботу з цього приводу, уже працює Національна гаряча лінія

з питань наркозалежності та замісної підтримувальної терапії. Як представник Одеси хочу зазначити, що наш регіон є одним з лідерів у цьому процесі. Зокрема, зараз триває робота щодо створення на базі санаторно-курортного закладу сучасного реабілітаційного центру, що працюватиме саме із залежностями.

Однак, я вважаю, на часі створення системної державної програми щодо вивчення та подолання залежностей серед ветеранів. Вона має стати невід'ємною частиною національної ветеранської політики та охоплювати не лише військових, а й їхні родини, які потребують підтримки, конкретних знань та навичок.

Також мусимо визнати, що наразі в Україні немає повноцінної системи збору статистичних даних щодо цього явища, але сигнали від ветеранських спільнот, лікарів, психологів, родин надходять постійно. І наше завдання – не зволікати, а діяти. А наші дії мають виходити з простої формули: залежність – це не ганьба, ганьба в цьому питанні – це байдужість.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Олексійович Гончаренко, фракція «Європейська солідарність».

ГОНЧАРЕНКО О.О. Вітаю, колеги! Ну, що, нарешті сьогодні в залі знову є депутати. Хочу запитати: чому вчора під кінець засідання залишилося дев'ять народних депутатів? Друзі, дуже вас не вистачало.

Проте сьогодні я хочу поговорити про інше. Знаєте, є таке запитання: кому в Україні жити добре? І відповідь є на це запитання (ну, звичайно, Зеленський і його друзі – це зрозуміло) – ще одній категорії різноманітних діячів, які прилаштувалися на державних посадах, або в компаніях, які повністю належать державі, і отримують шалені мільйонні зарплати. Наприклад, пан Смілянський – «Укрпошта». Цей пан, ну, я не знаю чи він пан, чи він «товаріщ», чи хто він, мені незрозуміло, може, треба казати містер, так ось, цей пан отримує зарплату понад одного мільйона гривень на місяць. Понад одного мільйона! Звичайний український листоноша – 8, 9, 10 тисяч гривень, деякі навіть менше отримують. Тобто Смілянський один отримує зарплату, як 150 листонош! Вдумайтеся в цю цифру! Де є така поштова служба у світі? Може, в якійсь далекій африканській країні, але сумніваюся. Як 150 листонош! Не як три, не як п'ять, не як десять, а як 150 листонош!

При цьому, друзі, «Укрпошта» збиткова. За I квартал 2025 року збитки «Укрпошти» перевищували 200 мільйонів гривень. У Смілянського збитків немає, у нього все гаразд. Лише за I квартал цього року «Укрпошта» програла 15 судів проти Пенсійного фонду щодо виплати пенсії неналежній особі. Тобто люди чекають пенсії, а її віддають комусь іншому, при цьому Смілянський щомісяця отримує «на карман» 1 мільйон 200 тисяч гривень.

Я вам просто хочу зацитувати, як цей пан у своїх соцмережах пише від себе особисто, відповідаючи українцям на запитання щодо роботи «Укрпошти». Цитата Смілянського: «Та ні, це ти, довбень, відірваний від реальності». Далі «чудак» на букву «м»... Ну, він не так складно, а він просто на букву «м». Так ось, цей чудак на букву «м» – Смілянський, який отримує колосальну зарплату, який є навіть громадянином іншої країни, родина якого не живе в Україні, отримує тут мільйони. Український військовий в тилу отримує 20 тисяч гривень, а коли він на фронті, може отримати понад 100 тисяч гривень. А Смілянський у теплому кабінеті – понад мільйон гривень. Український вчитель – іноді 8-9 тисяч гривень, а Смілянський – понад мільйон гривень. Скільки це все триватиме?! Це ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Ми точно знаємо, що ворог не припинив своїх планів щодо того, щоб продовжувати знищувати нашу енергетичну інфраструктуру. І ми знаємо, що є велика кількість намагань побудувати альтернативну енергетику в Україні, і нібито для благої цілі забезпечити нас з вами, громадян України, джерелами електроенергії.

Що при цьому відбувається на Закарпатті? Одна з компаній всупереч здоровому глузду планує побудувати у високогір'ї, тобто у субальпійській зоні Українських Карпат, генератор, потужністю 1,5 ГВт (до речі, це вдвічі більше, ніж було на Закарпатті до початку великої війни). Ці плани зовсім не узгоджуються і прямо порушують схему планування території Закарпатської області, яка була затверджена рішенням сесії Закарпатської обласної ради. Також ці плани не відповідають вимогам статті 12 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо необхідності розроблення відповідної схеми планування гірських регіонів Карпат. Також ці плани будівництва вітроелектростанцій не враховують жодних українських міжнародних природоохоронних зобов'язань щодо збереження дикої природи, ландшафтів та біорізноманіття.

Насправді місцем для вітропарків вибираються високогірні хребти Українських Карпат, що не працює в жодній країні Європейського Союзу. Якщо ми хочемо зберегти цю зону як частину рекреаційних можливостей в Україні, такий підхід є неприпустимий. А якщо ми хочемо знищити Українські Карпати руками кількох ділків, які вирішили, що зараз вони в незрозумілих інституціях можуть взяти кредити на руйнування Українських Карпат, то, я вважаю, правоохоронцям вже час з цим розібратися. На сьогодні на Закарпатті під час будівництва таких вітроелектростанцій прямо порушується законодавство

України, що є нашим міжнародно-правовим зобов'язанням в євроінтеграції, – це оцінка впливу на довкілля. Жодної оцінки впливу на довкілля, підкуп громад дешевими обіцянками і руйнування на покоління Українських Карпат.

Я звертатимуся до правоохоронних органів, щоб зупинити це свавілля.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мисягін Юрій Михайлович.

МИСЯГІН Ю.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (одномандатний виборчий округ № 28, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»).
Прошу передати слово Гетманцеву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Данило Олександрович Гетманцев. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).
Шановні друзі! 2 вересня відбулося відкриття чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Я хотів би, щоб ми зосередилися на тих пріоритетах, на тих завданнях, які сьогодні стоять перед найдовшим в історії України скликанням парламенту.

По-перше, це, безперечно, підтримка сил оборони і армії. Ми прийняли закон щодо *Defence City*, і треба доопрацювати цю модель, щоб довести її до дієвої, аби вона реально запрацювала. По-друге, це підтримка економіки передусім шляхом забезпечення в регулюванні верховенства права і принципу «закон – один для всіх», який повинен працювати однаково і для великих, і для середніх, і для малих підприємств та забезпечувати рівні умови конкуренції. Нарешті ми повинні знищити тінь і подолати схеми, ввести в дію систему онлайн-моніторингу, запуск якої був зірваний нашим прекрасним агентством *PlayCity* і Мінцифрою. По-третє, це соціальний захист. Ми маємо нарешті повернутися обличчям до людей, звернути увагу на проблему бідності, переглянути пенсії і запустити пенсійну реформу. Хочу, щоб комітет під керівництвом Галини Третякової звернув на це увагу.

Крім цього, я хотів би, щоб ми нарешті внесли до парламенту законопроект щодо скасування кланових пенсій. Не можна, щоб в країні мінімальна пенсія відрізнялася від максимальної у 165 разів.

Ми маємо почати розв'язувати проблему прожиткового мінімуму, який в бюджеті є номінальним і абсолютно не відповідає тим грошам, на які реально можна прожити.

Зрештою ми очікуємо від проекту Державного бюджету на 2026 рік, який днями повинен бути внесений до Верховної Ради, що соціальна складова буде іншою і ми відновимо захист наших людей. Саме в ці важкі часи ми повинні збільшити соціальний захист населення.

І, безперечно, ми мріємо, щоб чотирнадцята сесія Верховної Ради України дев'ятого скликання стала останньою, і в Україну прийшов справедливий, стабільний мир. Для того щоб він настав, ми повинні прийняти в цьому залі, можливо, й важкі, але дуже потрібні для країни рішення. Давайте працювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В'ятрович, фракція «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М. Прошу передати слово Софії Федині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Федина.

ФЕДИНА С.Р., *член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Товариство, як ви знаєте, у ДБР працює такий собі слідчий Артем Яблонський. Ті поодинокі люди, які бували на Майдані, знають його як ката Майдану, який переслідував майданівців. Проте йому дуже добре живеться під опікою іншого ката Майдану пана Татарова, який примостився в Офісі Президента.

Проте нещодавно сталася подія, яка змушує задуматися, що за жабогадюкінг відбувається між Офісом Президента та ДБР. Тому що Артем Яблонський на суді представив експертизу Конституції і законодавства України, яку проводили спеціалісти з пожежної і мінно-вибухової справи (уявіть, Конституцію аналізують спеціалісти з пожежної і мінно-вибухової справи), згідно з якою можна зробити висновок, що пан Яблонський хоче посадити Володимира Олександровича Зеленського, пані Стефанішину, пані Свириденко і всіх-всіх-всіх, хто займався євроінтеграцією, інтеграцією України в НАТО, бо відповідно до цієї бредової експертизи курс України на ЄС і НАТО – це підрив української обороноздатності.

Звичайно, ви можете сказати, що це якийсь абсолютний дурдом, і що ми щось не так зрозуміли, але так чорним по білому написано в експертизі. Єдине, вона стосується саме Порошенка. П'ятий Президент України вніс до Верховної Ради України подання, а Верховна Рада двічі проголосувала його більш ніж 300 голосами, щодо курсу до ЄС і НАТО, а виявляється, – це послаблює обороноздатність Української держави.

Мені хотілося б знати, хто у Яблонського це все замовив? Тому що насправді згідно з цією експертизою кожен із вас, хто голосував за вступ до ЄС та НАТО, за *Ukraine Facility*, за інші євроінтеграційні, пронатівські законопроекти, так само має бути звинувачений у державній зраді.

Тому, напевно, тут риторичне питання: або труси вдягнути, або хрестик зняти ручному підофісному ДБР, тому що клепаючи справи на Порошенка, ви можете вийти самі на себе. Нагадаю, що саме у 2019 році були спроби підриву інтеграції до ЄС та НАТО вже чинною українською владою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Виступи завершено.

Шановні колеги, давайте проведемо сигнальне голосування. Відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед початком голосування прошу народних депутатів перевірити наявність особистої картки в пультах, що знаходяться на вашому робочому місці.

Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 188.

Проголосували: за – 188, проти – 9, утрималися – 3.

Шановні колеги, продовжуємо розгляд законопроекту [№ 13150](#). Учора ми розглянули всі поправки для врахування, сьогодні – поправки на підтвердження.

Почнемо з виступу Юлії Володимирівни Тимошенко.

З трибуни. Будь ласка, 10 хвилин.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні друзі, йдеться про славнозвісний законопроект № 13150. Перш ніж трохи про нього розповісти, хочу нагадати, що в нас уже був подібний законопроект [№ 4298](#), який так само стосувався знищення місцевого самоврядування. Те, що було в тому законопроекті, зараз, один в один, у законопроекті № 13150. Тоді законопроект № 4298 викликав величезний осуд всього місцевого самоврядування, крім того, Конгресу Ради Європи, і фактично був похований в цьому залі. Законопроект № 13150 – це, по суті, реанімація законопроекту № 4298.

Дорогі друзі, я не хочу багато розповідати, переконана, що народні депутати знають, про що йдеться. Авторитарний режим цим законопроектом вдосконалюється до такої межі, що органи місцевого самоврядування, по суті, стають несамостійними і повністю підпорядковуються будь-яким примхам керівника обласної державної адміністрації, тобто губернатора.

Наголошу лише на трьох пунктах, на які хочу, щоб і ви також звернули увагу. Перше і головне – цей законопроект дає право керівнику ОДА призупиняти рішення органів місцевої влади. Навіщо тоді нам місцеве самоврядування, якщо керівник обласної державної адміністрації, прокинувшись вранці з будинок після якихось корупційних оборудок, просто вирішить скасувати незручні для нього рішення органів місцевої влади?

Ви реально це підтримуєте? Ви реально думаєте, що це дасть нам можливість увійти до Європейського Союзу? Ви не усвідомлюєте, що це прямо суперечить Європейській хартії місцевого самоврядування? Те, що тут пишуть, що це *Ukraine Facility*, це обман, тому що кожен раз під цим прапорцем там прописують речі, несумісні з членством України в Європейському Союзі.

Проте це ще не все. Додатково в цьому законопроекті передбачена унікальна річ. Голові обласної державної адміністрації дається право (увага!) координувати всі центральні органи виконавчої влади на його території. Скажіть, будь ласка, яким словом це можна назвати? Ви розумієте, що центральні органи виконавчої влади безпосередньо в області – це, в тому числі, певні частини Генеральної прокуратури, поліція, Служби безпеки, тобто, по суті, уся система центральних органів виконавчої влади. Скажіть, будь ласка, голови обласних державних адміністрацій, більшість з яких замазана в корупції, керуватимуть на своїй території прокуратурою та іншими слідчими органами? Як вам це виглядає? Симпатично? Це не просто конфлікт інтересів, це руйнація державної системи влади.

До того ж, що також дуже цікаво, майже всі міністерства мають в кожній області свої структурні управління. Скажіть, будь ласка, цей губернатор, голова обласної державної адміністрації, всупереч рішенням Кабінету Міністрів управлятиме цими органами на місцях? Ну, це просто абсурдні речі, які не можна проводити в життя. Це друге.

І останнє. Ви прекрасно знаєте, що бази даних – це система управління державою, і ось зараз знову без будь-якого захисту пропонується створити базу даних всіх рішень органів місцевого самоврядування і вона знову буде передана на аутсорсинг приватним структурам для зберігання. Хто дав право вам у парламенті розбазарювати систему управління країною, роздаючи безконтрольно бази даних? У світі за бази даних йде боротьба, існують величезні стратегії проти хакерських атак і взагалі проти будь-яких атак на бази даних, а Україна створює електронні бази даних і як систему управління нашою країною передає їх абсолютно незрозуміло куди: у космос, приватним структурам, які управляють зберіганням.

Можу сказати, що все, що тут написано, прямо суперечить побудові європейської держави, можливості вступу України до Європейського Союзу, а найголовніше – це реально зачищає будь-яку самостійність органів місцевого самоврядування.

Пам'ятаєте, я в попередньому скликанні попереджала народних депутатів не робити адмінреформи, яка повністю ліквідує сільську поселенську мережу,

тому що в кожній країні світу розвиток поселенської мережі – це життя держави, збереження всіх традицій, духовних цінностей, багатства. Була прийнята реформа, яка, по суті, вже зачистила частину поселенської мережі України, коли створювалися й об'єднувалися ОТГ, потім недофінансовувалися, і до сільської периферії не доходили гроші, місцеве самоврядування в селах повністю було ліквідоване.

Який результат? За останні два роки в Україні було знищено, ліквідовано, припинено існування понад 1600 сіл. І це лише початок. А так звані реформи, які реально зачищають Україну, продовжуються щодня. Однією з таких «реформ» є якраз законопроект № 13150, де вже зазіхнули на існування саме місцевого самоврядування. Кожен народний депутат, який натисне сьогодні кнопку за законопроект № 13150, натискає кнопку за ліквідацію місцевого самоврядування в Україні, а також за закриття шляху України до Європейського Союзу.

Хочу попросити головуючого поставити зараз усі поправки, які я щойно передала в письмовому вигляді, на голосування для підтвердження. А також додатково до того листа прошу поставити на голосування поправку 2089, яка дає право Кабінету Міністрів безконтрольно створювати порядок зупинення дії рішень органів місцевої влади.

Дорогі друзі, прошу не голосувати поправки, які ставитимуть на підтвердження, тому що це ключові поправки, щодо яких асоціації органів місцевої влади звернулися до нашої команди, щоб ми поставили ці поправки на голосування для підтвердження і ліквідували їх.

Будь ласка, занотуйте – поправка 2089. Прошу не дати за це жодного голосу. Фракція «Батьківщина» буде голосувати проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юліє Володимирівно.

Переходимо до голосування поправок, які надані згідно з вашим листом. Це чотири поправки, тому готуємося.

Ставлю на голосування пропозицію Юлії Володимирівни Тимошенко про підтвердження поправки 1284 авторства народного депутата Безгіна. Комітетом вона врахована частково. Саме в такій редакції я ставлю її на голосування для підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 178.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Ставлю на голосування поправку 2033 авторства Микиші. Комітетом вона врахована. Юлія Володимирівна Тимошенко пропонує поставити її на голосування для підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 201.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Ставлю на голосування поправку 2034 авторства народних депутатів Яковлевої, Микиші, Дмитрієвої та колег. Комітетом вона врахована. Юлія Володимирівна Тимошенко просить поставити на голосування для підтвердження таке рішення комітету. Прошу голосувати.

«За» – 200.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Ставлю на голосування поправку 2036 авторства Лозинського, Піпи, Юрчишина та колег. Комітетом вона врахована. Юлія Володимирівна Тимошенко просить поставити на голосування для підтвердження таке рішення комітету. Прошу голосувати.

«За» – 202.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Далі кілька виступів фракції «Європейська солідарність».

Іванна Орестівна Климбуш-Цинцадзе. 2 хвилини? 3 хвилини? 1 хвилина? Добре. Увімкніть мікрофон (*Шум у залі*).

Ні-ні, Юліє Володимирівно, решту поправок у вашому листі ми вчора не підтвердили. А, поправка 2089! Вибачте.

Вибачте, Іванно Орестівно, я забув про поправку 2089.

Ставлю на голосування поправку 2089 авторства народного депутата Безгіна. Комітетом вона врахована. Юлія Володимирівна просить поставити таке рішення комітету на голосування для підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 182.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Іванна Орестівна Климбуш-Цинцадзе. Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Пане Олександр, вибачте, я хотіла б зрозуміти чи були поставлені на голосування поправки 2582, 2034, 2036, 2033?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, ми щойно їх проголосували.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Ні, ми проголосували інші поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, давайте я поінформую вас зараз повністю.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Прошу, поінформуйте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Учора, відповідно до особливої процедури, запропонованої на засіданні Погоджувальної ради, і підтвердженої в залі процедурним рішенням близько 150 голосами, ми спочатку голосували чотири визначені поправки, і вони всі були не підтверджені. Це поправки 2582, 2583,

2618, 2620. Тобто Верховна Рада вчора визначилася щодо цих поправок, вони не підтверджені. Вдруге ми не можемо ставити їх на голосування. Це у своєму листі вже пропонувала Юлія Володимирівна, але вдруге ми також не будемо визначатися щодо них. Ми вже визначилися, вони не підтверджені. Тому далі можемо оперувати з іншими поправками.

Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Тоді я прошитиму поставити на голосування поправки: 2034...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щойно ми з Юлією Володимирівною визначилися щодо цієї поправки.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Вибачте, поправка 2036...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Також.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Зрозуміла. Поправка 1284?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Також, щойно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Добре. Тоді прошу надати мені 2 хвилини для виступу. Вибачте. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іванна Орестівна. Будь ласка, 2 хвилини.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Шановні колеги, думаю, добре, що зал дослухалася до різних пропозицій і, власне, прибрав ті застереження багатьох органів місцевого самоврядування щодо непропорційного нагляду, який пропонувався в цьому законопроекті. Не лише непропорційного нагляду, а й того, який повністю порушував би наші зобов'язання в рамках Європейської хартії місцевого самоврядування і Конституцію України. Гадаю, такі законопроекти, дійсно, потребують інклюзивного обговорення, серйозної спільної роботи із залученням органів місцевої влади. І не лише із залученням для галочки, а саме з дослуханням до їхніх пропозицій, до їхнього бачення і відповідності до іншого законодавства, зокрема, Конституції України.

Тому хотілося б сподіватися, що в результаті ми відправимо цей законопроект у шафу, а напрацюємо саме те, що, дійсно, потрібно для нашого укріплення, нормального, адекватного, пропорційного нагляду над рішеннями органів місцевої влади. Але не такого, яке буде вибіркоким, втручатиметься у їхню діяльність. Розраховую на це.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексій Олексійович Гончаренко – з трибуни. Будь ласка, 5 хвилин.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні колеги, хочу привітати. Нарешті Верховна Рада не те що зробила щось добре, але хоча б не зробить поганого. Ми зняли найганебніші, найнеправильніші, найдурніші, найпівнічнокорейніші поправки, що тільки могли бути в цьому законопроекті, які просто нищили місцеве самоврядування.

Під протокол хочу повторити, це дуже важливо, щоб ми не заплутали цими всіма процедурами, бо спочатку ми чомусь голосували поправки, – спеціальна процедура і так далі. Головуючий озвучив, що поправки 2582, 2583, 2618 і 2620 вже провалені. Усе. Це дуже важливо, це були ключові, абсолютно божевільні поправки, які фактично нищили місцеве самоврядування, перетворювали його на кріпаків, які просто виконували б чийсь команди, як те цуценя, і все. Тобто замість місцевого самоврядування в Україні нам пропонували... Я навіть не знаю, хто це, бо не сторожовий собака, він не може ані гавкати, ані захищати, тільки лизати центральній владі – це єдине, що могло залишитися. Слава Богу, це не допущено, з чим я вас, друзі, вітаю.

Але я хочу, щоб ми, друзі, і звертаюся до вас, колеги, нарешті в цілому підтримали місцеве самоврядування. Ну, давайте ми зробимо висновок і припинимо це безкінечне: вкрати з бюджету Києва 8 мільярдів, забрати в того чи в цього міста, забрати ПДФО. Наближається зима, я уявляю, як це буде. Центральна влада скаже: щось не так в містах?! Ну, так це ж не ми, це місцева влада! Так ви ж забрали все в місцевої влади! Ви забрали всі можливості, які тільки місцева влада могла мати, щоб навести лад у своєму місті. Нічого цього немає. І куди це все пішло? Ось на такі розкрадання, як ми побачили сьогодні, – 200 мільйонів на одних фортифікаціях. Приходять сюди і демонструють фотографії. Що ви їх демонструєте, покажіть нормальні фортифікації, а не фотографії! А це все забиралося в органів місцевого самоврядування, щоб просто на цьому всьому красти, нажитися і потім все це роздерибанити в черговій квартирі, коридорі чи ще в якомусь кулуарі.

Тому давайте зупинимо атаку на місцеве самоврядування в Києві, Чернігові, Рівному, Дніпрі, в інших містах. Давайте це нарешті зробимо, бо ми просто нищимо фундамент, на якому стоїть держава, бо саме ним є місцеве самоврядування, і тому воно так важливе.

Далі. Ми сьогодні знову ходимо по колу і розглядаємо будь-що. Я пропоную, щоб Верховна Рада України нарешті перейшла до розгляду важливих речей, бо після того як ми зараз приймемо цей законопроект... Де законопроект щодо збільшення виплат військовим в тилу, де поправки до законопроекту (друге читання) щодо збільшення виплат на дитину, щоб це стосувалося всіх дітей, віком до 3-х років, а не лише тих, хто ще народиться? Де закони і законопроекти щодо збільшення зарплати освітянам та інші, що негайно

треба приймати, якщо ми хочемо врятувати державу, щоб у ній було майбутнє? Усе це ми маємо включати до порядку денного зараз, а не колись і чогось там чекати.

Друзі, якщо ми цього не зробимо... Ми реально перетворюємося на людей, які сидять, голосують за щось в цьому залі, а країна летить в тартарари. Країна летить туди, де немає майбутнього, де немає виходу із ситуації, в якій ми знаходимося. Тому, друзі, припиняйте всі атаки на місцеве самоврядування, взагалі припиняйте виконувати всі накази, які вам надходять, виконуючи будь-яке завдання, яке вам ставлять, голосуючи за будь-що, поверніться вперше обличчям до українського воїна, українського вчителя, давайте разом захистимо українську дитину, і тоді ця Верховна Рада матиме сенс. Інакше сенсу в нашому тут перебуванні просто немає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов, 2 хвилини. Потім – Роман Лозинський, Євтушок, і будемо голосувати.

Запросіть народних депутатів до залу, протягом 5 хвилин відбудеться голосування.

ГЕРАСИМОВ А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановні колеги! Сьогодні від кожного присутнього в цьому залі залежить прийняття рішень. Ми приймаємо рішення на підтримку армії, обороноздатності, але одночасно приймаємо рішення, які мають підтримувати Конституцію України.

У мене в руках Конституція України, де є стаття 7: «В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування». Ось просто зараз, під час цього голосування ви маєте зрозуміти, що, на жаль (на жаль!) норми законопроекту № 13150 категорично проти місцевого самоврядування, а це означає, що проти Конституції України.

Тому я закликаю всіх не підтримувати даний законопроект, а під час голосування просто подумати про вашу відповідальність перед людьми, які живуть в громадах, які сьогодні чи не найбільше потерпають від цієї навали.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ., Роман Лозинський – з трибуни. Будь ласка, 3 хвилини.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Колеги, сьогодні той день, коли я з цієї трибуни хотів би звернутися насамперед до вас, а не до широких мас чи органів місцевого самоврядування, тому що з ними було

проведено дуже багато дискусій і точно на цьому етапі ніхто з адекватних представників місцевого самоврядування, з тих, хто, дійсно, з перших днів обговорення справжньої, реальної реформи місцевих державних адміністрацій намагалися її провести, підтримувати законопроект у такому форматі не готові.

А звертаюся я до вас, щоб звернути вашу увагу на одну дуже просту річ. Ми казали, що це важливо, бо це інтеграція України до Європейського Союзу, що такі наші зобов'язання, але. Розумієте, те, що зараз знаходиться на столі (законопроект № 13150), – це імітація, профанація, що, дійсно, нічого спільного з реальною реформою місцевих державних адміністрацій не має. Поясню, чому. Це дуже просто.

Коли ми розглядали на засіданні комітету, голосували в залі законопроект № 4298, там була закладена реальна реформа місцевих державних адміністрацій. Через професіоналізацію державної служби ми забули про політизацію призначень керівників і заступників районних державних адміністрацій, про політизацію призначень на рівні обласних державних адміністрацій. Там були закладені конкурси і державний резерв, кадровий резерв державних службовців. Там було закладено три роки ротації: відпрацював в районній державній адміністрації три роки як професіонал, якщо ти далі рухаєшся в цьому напрямі, змінюється місце твоєї роботи. Ця реальна реформа місцевих державних адміністрацій дала б нашій країні шанс зробити крок вперед. Це була б не просто євроінтеграція за гроші, не просто комусь галочку поставити навпроти прапора Європейського Союзу, і, тим більше, не голосування таких ганебних імітаційних законопроектів, які зараз лежать на наших столах і які зараз цей парламент голосуватиме.

Тому, шановні колеги, єдиний правильний крок – провалити зараз цей законопроект і повернутися до реальної, справжньої реформи місцевих державних адміністрацій, де ми забудемо про політизацію, де в нас буде кадровий резерв, де державні службовці – це буде еліта країни, а не ті, які лояльні, які вчасно зайшли в «правильний» кабінет чи вийшли з нього. Хочу нагадати, що в такому вигляді реформу пропонували не опозиційні сили, а народні депутати з фракції «Слуга народу», але чомусь це було викинуто, а на стіл поклали імітацію.

Голосувати сьогодні за цей законопроект не можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Євтушок. Будь ласка, 1 хвилина.

ЄВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Хочу нагадати, про що йдеться в частині першій статті 140 Конституції України: «Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську

громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України». Місцеве самоврядування в Україні здійснюється, зокрема, на принципах правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами.

Отже, державний контроль та нагляд повинен враховувати автономну правову природу та конституційний правовий статус органів місцевого самоврядування.

Я також звертаю увагу на пункт 3 статті 8 Європейської хартії місцевого самоврядування. На жаль, цей законопроект автономію не гарантує, тож його не можна приймати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, судячи з баталій, які розгорнулися, я так відчуваю, ми завершили обговорення цього беззаперечно важливого законопроекту і будемо переходити до прийняття рішення. Займіть, будь ласка, свої робочі місця.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування» ([№ 13150](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 206.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення цього законопроекту на підготовку до повторного другого читання. Прошу голосувати.

«За» – 211.

Рішення не прийнято.

Законопроект вважається відхиленням.

Рухаємося далі. Наступне питання – проект постанови... (*Шум у залі*).

Прошу показати по фракціях і групах результати голосування щодо законопроекту №13150, і щодо направлення його на повторне друге читання. Це результати голосування щодо повторного другого читання. На жаль, система «Рада» може показати лише останнє голосування.

Добре, колеги, наступне питання – проект Постанови «Про деякі питання висвітлення діяльності Верховної Ради дев'ятої сесії» ([№ 13719](#)). Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 219.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів запрошується голова профільного Комітету з питань свободи слова пан Ярослав Юрчишин.

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Краще пізно, ніж ніколи. Зараз ми розглядаємо проект постанови, метою якого є відновити те, що ми могли зробити, в принципі, з того моменту, коли славні Збройні Сили України відкинули від Києва супротивника, безпекова ситуація змінилася, щоб ми могли відновити онлайн-трансляції наших засідань, а також зняти годинний мораторій на новини з Верховної Ради.

Нам немає чого ховатися. Цей парламент показав свою спроможність у найважчі моменти: коли ворог стояв за 30 кілометрів від столиці, ми збиралися і консенсусно, без будь-яких зупинок чи зволікань, приймали найважливіші рішення. Власне, нам треба інформувати про свою діяльність, бо про роботу Верховної Ради суспільство, на жаль, знає не стільки, скільки хотілося б. А нам, дійсно, нема чого приховувати. І тут важливо не зупинятися, сподіваюся, сьогодні ми приймемо проект постанови, й відкрити засідання комітетів, щоб показати, що там відбувається, бо робота проводиться велика. Дякую тим головам комітетів, які забезпечили відкриття, зокрема пані Третьяковій, яка, власне, каже, що відкрито.

Завершуючи, хочу подякувати Давиду Арахамії, який взяв лідерство в даному процесі, Руслану Стефанчуку, який допоміг підготувати юридичну основу, пані Олені Кондратюк та Олександру Корнієнку, що підхопили цей процес.

Голосуємо, відкриваємо і починаємо трансляцію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для співдоповіді запрошується голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Сергій Віталійович Кальченко.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Регламентний комітет на своєму засіданні розглянув проект Постанови «Про деякі питання висвітлення діяльності Верховної Ради України дев'ятого скликання». Нагадаю, проект постанови № 13719 внесений народним депутатом України Арахамією та іншими колегами (усього 76 підписів).

Як зазначено в пояснювальній записці до проекту постанови, метою його прийняття є забезпечення доступу громадськості до інформації про діяльність Верховної Ради України в умовах воєнного стану шляхом відновлення прямих трансляцій відкритих пленарних засідань.

У результаті розгляду цього питання регламентний комітет рекомендує парламенту в порядку вимог частини третьої статті 138 Регламенту розглянути цей проект постанови і прийняти його в цілому з урахуванням редакційних уточнень комітету, викладених у висновку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за, два – проти.

Пан Чийгоз, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

Ірина Володимирівна Геращенко.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Фракції «Європейська солідарність» зараз найчесніше і найпростіше стояти на цій трибуні, бо ми єдині, які не підтримали постанову депутата, який у своєму політичному житті подав єдине рішення, – заблокувати трансляцію засідань Верховної Ради України. У мене зараз єдине запитання до інших колег: як ви взагалі могли за це проголосувати? Це про суб'єктність парламенту, це про демократію, це про парламентаризм. Навчіться визнавати свої помилки. Зараз я кажу не лише про трансляції, і це напівміри. Шановні колеги, другим рішенням має бути заборона телемарафону «Єдині новини». Вам не соромно, що суспільство не знає, чим живе парламент?

Багато з вас були у Львові на церемонії прощання з Андрієм. Так ось тисячі людей запитували: а де ви зараз? Де був Андрій? Чому він не був у парламенті? У мене мурашки по шкірі, тому що люди не знали, що Андрій депутат, бо опозиція заблокована, парламент заблокований, він існує лише в соцмережах «Європейської солідарності». Ви розумієте, до якої ницості вбита суб'єктність парламенту на волю Банкової? Президія може підтвердити, що я сотні разів на засіданнях Погоджувальної ради порушувала питання: це неприпустимо, це не по-європейськи, це перетворює парламент на держдуму російської федерації чи на так званий парламент білорусі, коли збираються, щоб тиснути кнопки і розбігтися, коли їх ніхто не знає, а ще це посилює корупційні ризики, а ще це забирає відповідальність парламенту. Тому сьогодні час виправляти помилки.

Перший крок – поновлення трансляцій. Другий крок – заборона телемарафону. Третій крок. Ми зареєстрували законопроект про звільнення директора телеканалу «Рада», який безпосередньо причетний до політичної цензури, до відсутності опозиції в ефірі телеканалу «Рада», особливо телемарафону, до політичних темників часів Януковича...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Піпа Наталія Романівна, фракція «Голос».

ППА Н.Р., секретар Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 115, Львівська область, політична партія «Голос»). Колеги, українці вже давно чекають від нас

прийняття цього рішення. Якщо ми, наш народ своєю кров'ю платимо за євроінтеграцію, то це один з моментів демократії. Якщо ви народні обранці, вам немає чого приховувати від народу. А питання безпеки завдяки Збройним Силам України давно визначені. Питання демократії, етики найкраще доводяться прямою трансляцією.

Закликаю вас проголосувати цей проект постанови без роздумів і довести, що український парламент робить висновки з тих провалених завдань, які мали. Це одне з того, що ми маємо повернути. Євроінтеграція, демократія і розвиток держави Україна залежать також і від цього голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Козир, фракція «Слуга народу».
Веніславський Федір Володимирович.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні колеги! Шановна президіє! Сьогодні ми розглядаємо, дійсно, важливий проект постанови Верховної Ради України, з прийняттям якого відновиться пряма трансляція того, що відбувається в цьому залі. Чи обґрунтованим було прийняття попередньої постанови, якою ми обмежили можливість прямої трансляції засідань Верховної Ради України? Безумовно, обґрунтованим, тому що коли ворог стояв на околицях міста Києва, ми збиралися, ухвалювали доленосні рішення, ми всі перебували під особливою небезпекою. Водночас завдяки Збройним Силам України, іншим складовим сектору безпеки і оборони ворог зараз дуже далеко від Києва, і парламент може відкрито і прозоро працювати.

Чому важливо запустити пряму трансляцію засідань Верховної Ради України, і, напевно, пряму трансляцію засідань комітетів Верховної Ради України? Думаю, це має кілька ключових завдань.

Перше завдання. Щоб та психологічна атмосфера, яка панує в суспільстві з приводу оцінки нашої роботи як народних депутатів, отримала об'єктивне висвітлення, щоб наші виборці знали, що є певні казуси в парламенті, але не всі депутати однаково демонструють себе, свої психологічні, моральні та інші якості, тому що переважна більшість з них абсолютно адекватні. Окрім того, ми, відкривши засідання Верховної Ради України, дозволимо, у тому числі й уряду, слідкувати за виступами народних депутатів України і звертати увагу на ті сенситивні, резонансні питання, які вони порушують, тому що часто буває так, що народні депутати виступають, а уряд, до якого ми адресуємо свої звернення, нас формально не чує. Тому відновлюємо пряму трансляцію, нехай громадяни знають, хто, що і як працює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Григорій Миколайович Мамка, група «Платформа за життя та мир».

МАМКА Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Усе-таки народ у нас розумний і читає багато книжок. Так ось я вас закликаю все-таки прочитати дві книжки, які є основними в роботі народних депутатів. Перша книжка – це Конституція України, а друга книжка – це Регламент Верховної Ради України. Регламент – це закон, у якому визначаються дуже прості речі, що основна робота народного депутата – в комітетах. Ну, ось уявляєте, ми кажемо, що виступи повинні бути відкриті, а основна робота депутатів у комітетах закрита. Зверніть увагу, не вноrmовано онлайн-участь у засіданнях комітетів у тій опції, в якій ми дозволили. Люди не бачитимуть, що ми обговорюємо на засіданнях комітетів, не бачитимуть істинної картини обговорення тих текстів, які стають законами.

Шановні народні депутати, якщо ми, дійсно, хочемо зробити нашу інформаційну діяльність відкритою для того суспільства, яке повинно вникати, тому що зобов'язано знати, як розглядаються законопроекти, у якого є більш активний чи пасивний інтерес до роботи народних депутатів, то основне – не ці виступи, не ці думки депутатів і не їхня позиція, а те, що ми приймаємо в комітетах відповідні рішення, за якими живе народ України. По суті, проект постанови щодо відновлення трансляцій правильний. Але хочу звернути увагу, щоб до наступної роботи в комітетах запустити її пряму трансляцію, щоб громадяни України бачили «дурь» чи розум кожного народного депутата, яким чином відбувається ухвалення рішень щодо законопроектів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бакунець. Будь ласка, 1 хвилина.

БАКУНЕЦЬ П.А. Найбільший рівень недовіри серед українського суспільства сьогодні має саме парламент, ми разом з вами. І це відбувається через те, що ми працюємо в закритому режимі. Українці делегували нас, щоб ми прозоро працювали, аби вони бачили результати діяльності кожного з нас, розуміли, чим кожен депутат, власне, займається, яку сферу діяльності тут розглядає. Тому я був і є за те, щоб робота українського парламенту була відкритою. Відтак це дасть змогу українському суспільству критичніше, уважніше і зрозуміліше бачити діяльність єдиного органу законодавчої влади в Україні.

Голосуємо за відкритість роботи українського парламенту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович Соболев, фракція «Батьківщина». Будь ласка, 1 хвилина.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина», безумовно, підтримує цей проект постанови, але ми повинні розуміти, що це лише перший крок. Тому що обмеження свободи слова, обмеження конкурентного телебачення, яким завжди славилася Україна, що є ключовим питанням, яке дозволяє розвиватися демократії, те, що існують бани на прізвиська, на фракції, щоб вони ніколи не звучали на ряді каналів, насамперед на телемарафоні «Єдині новини», – це ганьба України. Для нас є принциповим, щоб ерзац-продукт *TikTok* та інших каналів не замінили українське телебачення, пряму трансляцію. Це святе. І український парламент повинен за це боротися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Якщо всі бажаючі виступили... (*Шум у залі*).

Безугла – з процедури. Але з процедури.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Так, з процедури. Знаєте, спостерігаючи весь період повномасштабного вторгнення, мене дивують подвійні стандарти, коли тут кажуть, що як відійшли від Києва, то можна було вмикати прямі трансляції. Насправді опозиції і багатьом депутатам було вигідно продовжувати дію рішення і не вмикати прямих трансляцій, тому що тут народилася, з одного боку, купа блогерів, а з іншого, купа представників безпеки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури, Мар'яно Володимирівно?

БЕЗУГЛА М.В. ...що неможна нічого показувати. Це знову-таки подвійні стандарти. Колеги, давайте приймемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Це не з процедури.

Іван Іванович Крулько. Іване Івановичу, тільки давайте з процедури, ви ж досвідчена людина.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Так, абсолютно з процедури. У мене запитання до всіх депутатів і до головуючого на засіданні. Зараз ми розглядаємо проект постанови, прийняття якого відкриє можливість трансляції засідань. Враховуючи, що телеканал «Рада» бере участь в телемарафоні «Єдині новини», як це

працюватиме, коли відбуватимуться засідання і їх необхідно буде транслювати? Давайте все-таки дамо доручення, щоб телеканал «Рада» під час засідань Верховної Ради, не брав участі у телемарафоні, а транслював засідання парламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Думаю, ми на етапі виконання постанови всі ці технічні речі дослідимо. Нагадую, що згідно з Регламентом Верховної Ради України Олена Костянтинівна відповідає саме за комунікаційні складові. Ми зараз проголосуємо, а потім будемо... Давайте проголосуємо проект постанови. Усі мали можливість ознайомитися з його текстом, де чітко виписано, коли постанова набирає чинності. Тому будемо на це спиратися.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про деякі питання висвітлення діяльності Верховної Ради України дев'ятого скликання» ([№ 13719](#)) у цілому з урахуванням редакційних уточнень комітету, викладених у висновку, та необхідних техніко-юридичних правок. Прошу голосувати.

«За» – 266.

Рішення прийнято.

Постанову прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Гончаренко – з процедури. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Насамперед вітаю колег, сподіваюся, завтра ті 250 народних депутатів, які 3,5 року тому голосували за те, щоб закрити трансляцію засідань, прийдуть в футболках з написом «Маю право на помилку». Це вже буде класика. Але вітаю всіх. Слава Богу.

У мене є декілька конкретних практичних запитань до пана головуєчого.

Перше. Шановний пане Олександр, у постанові сказано, що вона набирає чинності з дня прийняття, а ми її щойно прийняли. Водночас постанови Верховної Ради України набирають чинності після підписання їх Головою Верховної Ради України. Коли ця постанова юридично набере чинності?

Друге. Коли технічно розпочнуться трансляції? Яке засідання Верховної Ради вже транслюватиметься? Чи транслюватиметься завтра засідання Верховної Ради України включно з «годиною запитань до Уряду»? Це конкретні практичні запитання. І дайте відповідь щодо запитання про набрання чинності цієї постанови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усі ці запитання потребують уточнення з Апаратом, тому ми з ними зв'яжемося. До кінця цього засідання ми надамо інформацію, зокрема, чи повернення трансляції відбудеться прямо зараз, чи завтра, чи вже, дійсно, чекатимемо підпису Руслана Олексійовича. Тому що є колізія, я це

підтверджую, і над її вирішенням Апарат і регламентний комітет вже два дні працюють. Є різні думки, тому, тут... (*Шум у залі*). Так, абсолютно.

Відразу хотів би поінформувати, що за викликом з'явився другий керівник – тимчасово виконуючий обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації Володимир Миколайович Когут. Після цього процедурного сету ми перейдемо до його виступу.

Геращенко – з процедури. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановні колеги, хочу подякувати залу за виправлення помилок, за те, що 226 народних депутатів як парламентарі вчинили дуже гідно. Дякую.

Враховуючи таку колізію, пропоную зараз поставити на голосування, застосовуючи процедури *ad hoc*, як ми це робили 31 липня, рішення, що сьогоднішнє засідання парламенту до підпису спікера транслюється в прямому ефірі. Переконана, на це є згода залу – 266 голосів, які вже підтвердили трансляцію, і підтримають пропозицію, щоб сьогоднішнє засідання транслювалося у прямому ефірі. Це чесно. Бо ми розглядаємо дуже важливі законопроекти, зараз буде також важливий виступ в контексті фортифікацій. Шановні колеги, прошу підтримати цю пропозицію. Це перше.

І друге. Знаєте, ми тут, на гальорці, часто чуємо, що голосно звертаємося до залу. У нас немає можливості, щоб нас бачила президія. Ми бачимо лише спину, бо ви порушили принцип розсадки фракцій. Давайте переглянемо це питання, бо ми хочемо, як у нормальному європейському парламенті, мати доступ до президії, розумієте?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви знаєте, що я послідовний прихильник переглянути «променевий» принцип, щоб зліва від нас, під балконами, розташовувалася опозиція, а далі – інші фракції. Якщо всі будуть згодні, можемо над цим попрацювати.

Зараз я поставлю на голосування ваше процедурне питання, але я маю запитати, чи є в когось альтернативні до пропозиції Ірини Володимирівни процедурні ініціативи. Наприклад, не транслювати або ще якісь.

Якщо немає, ставлю на голосування пропозицію Ірини Володимирівни Геращенко, яку вона щойно озвучила.

Прощу голосувати.

«За» – 146.

Рішення не прийнято.

Тищенко – з процедури. Будь ласка, Миколо Миколайовичу.

ТИЩЕНКО М.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 219, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Насамперед вітаю з відновленням трансляції засідань українського парламенту.

У мене запитання до голови парламенту Стефанчука. Я вважаю великою перемогою, що в п'ятницю всі народні депутати залишатимуться на «годину запитань до Уряду», а не повертатимуться до своїх областей.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Округів.

ТИЩЕНКО М.М. Округів – це багато сказано. Додому. Не повертатимуться додому. Тому, що ви і голови фракцій робитимете з тими депутатами, які системно не приходять у п'ятницю на «годину запитань до Уряду»?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Риторичне запитання від шановного позафракційного колеги Тищенка адресуємо керівникам фракцій і груп.

Аліксійчук – з процедури. Будь ласка.

АЛІКСІЙЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 154, Рівненська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, пане головуєчий. Я хотів би звернутися до тих, які закликають прийти на засідання у футболках з написом «Маю право на помилку», згадати своє історичне минуле – «колорадські стрічки», вихваляння російської мови і приходити регулярно на засідання у футболках з написом «Прошу пробачення, що кликав росію», а не розказувати, хто і що має.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава! Дякую.

Можемо рухатися далі? У нас гість.

Ярослав Іванович Железняк – з процедури. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Колеги, виключно з процедури. Я нагадаю, що у нас не те, що не було трансляції засідань Верховної Ради. Телеканал «Рада» понад чотири роки офіційно передавав гроші парламенту на одну й ту саму фірму «Кінокіт», якою керує ексдиректорка офшору Міндіча і яка, за версією «бігусів», є фірмою Міндіча. У цьому році ми офіційно також передали на цю фірму 102 мільйони гривень. Усього – 341 мільйон гривень.

У мене запитання. Якщо ми відновлюємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури?

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. ...трансляцію засідань, чи буде Апарат Верховної Ради України звертатися до Міндіча чи «Кінокіта», чи до його офшорки щодо повернення тих 34 мільйонів, які ми переплатили за трансляцію, якої не буде?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можете в установленому порядку звернутися до Апарату Верховної Ради України.

Шановні народні депутати, відповідно до положень Регламенту Верховної Ради України 3 вересня 2025 року Верховною Радою України було прийнято рішення щодо запрошення на пленарне засідання тимчасово виконуючого обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації Володимира Миколайовича Когута для надання інформації. Тимчасово виконуючий обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації надасть відповідну інформацію під час свого виступу.

На трибуну Верховної Ради України до слова для виступу до 5 хвилин запрошується тимчасово виконуючий обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації Володимир Миколайович Когут.

Прошу.

КОГУТ В.М., *тимчасово виконуючий обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації.* Шановні народні депутати! Шановний пане головуєчий! Бажаю здоров'я. Насамперед хочу подякувати за запрошення і можливість виступити під куполом Верховної Ради України. З приводу питання, яке вчора було озвучено, готовий доповісти щодо ситуації з дорогами, зокрема їх ремонту, у Полтавській області.

Враховуючи, що Полтавська область є своєрідним логістичним хабом як для військових, так і цивільних, відповідно дорожня мережа, яка є, має стратегічне значення для евакуації, з-поміж іншого, як логістичної, так і фронтової, для ВПО.

На початку року на платформі *Prozorro* ДП «Агентство місцевих доріг Полтавської області» було оголошено тендерну процедуру за предметом закупівлі «Експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення Полтавської області на 2025 рік» з очікуваною вартістю 1 мільярд 442 мільйони гривень.

Тендерні процедури проводилися двічі. Для участі в першій тендерній процедурі було подано три тендерних пропозиції учасників, але дана тендерна закупівля була скасована у зв'язку з отриманням застереження від компетентних органів щодо помилок у тендерній документації.

10 квітня 2025 року відбулася повторна тендерна закупівля, де було подано дві тендерні пропозиції учасників – ТОВ «Преміум Актив» та ТОВ «Ростдорстрой». За результатами електронного аукціону ТОВ «Преміум Актив» було визнано переможцем торгів та підписано договір на виконання робіт на суму 1 мільярд 55 мільйонів гривень. Цінова пропозиція іншої компанії була вищою на 81 мільйон гривень.

Окремо слід зазначити, що в період визначення переможця та у процесі виконання умов договору, а саме відновлення за цей рік 329 тисяч квадратних метрів асфальтобетонного покриття на загальну суму 317,3 мільйона гривень, жодних застережень щодо діяльності даної компанії не надходило.

Після виходу матеріалів у ЗМІ та на деяких телеграм-каналах щодо можливих ризиків 03.09.2025 року я дав доручення винести дане питання на чергове засідання робочої групи «Прозорість та підзвітність», яка працює при Полтавській обласній військовій адміністрації. Хочу зазначити, що діяльність даної робочої групи є публічною і кожен охочий може долучитися до її засідання чи то онлайн, чи то офлайн.

У принципі, у мене все щодо даного питання. Доповідь завершив.

Дякую за увагу (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, запитання тут не передбачені.

Володимире Миколайовичу, якщо ви завершили доповідь, дякуємо.

КОГУТ В.М. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк був перший. Будь ласка, з процедури.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Колеги, у мене немає запитань, а є пропозиція: перед виступом пояснювати доповідачу, навіщо його викликали до парламенту, щоб ми не витрачали ось на таке 4 хвилини.

Дивіться, проблема, яку порушували і колеги, і я у нашому розслідуванні, дуже проста. Фірма, яка купує піраміди за 500 гривень, а продає їх за понад 2 тисячі гривень, за дивним збігом обставин потім з другого разу чомусь різко отримала тендер в тій самій Полтаві на 1 мільярд гривень. І за дивним збігом обставин ІР-адреси їх податкової звітності співпадають з іншими фірмами...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Івановичу, що у вас з процедури? Це не з процедури. Дякую.

Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. У мене процедурна пропозиція. Як відомо, питання для юнаків, віком до 22 років, щодо перетину кордону нарешті

вирішено. До речі, як бачите, ніякого колапсу не сталося, Україна не обезлюдніла і більшість цих юнаків, тут, в Україні. Це лише позитивне рішення.

У Верховній Раді зареєстровано законопроекти [№ 13685](#) авторства колеги Веніславського, а також мій альтернативний законопроект [№ 13685-1](#) щодо перетину кордону. Колега Веніславський пропонує дозволити перетин кордону чоловікам віком до 25 років, я пропоную взагалі зняти всі обмеження, бо ми не Північна Корея, і людям треба вірити, бо інакше вони не будуть вірити державі.

Так ось, у мене процедурна пропозиція. Я чомусь не бачу, щоб Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки, до речі, до складу якого входить пан Веніславський – автор одного із законопроектів, розглядав їх. Прошу доручити Комітету з питань національної безпеки, оборони...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доручення може давати Голова Верховної Ради України, він відсутній. Поставити на голосування це доручення з голосу?

Ставлю на голосування пропозицію Олексія Олексійовича Гончаренка, яку він зміг озвучити у відведений час. Прошу голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Ірина Володимирівна Геращенко, потім – пан Кучеренко.

ГЕРАЩЕНКО І.В. З процедури. Шановний головуючий, ви дуже добре знаєте Регламент і точно знаєте, що головуючий не має права коментувати виступи народних депутатів.

Я вам пораджу добре вивчити історію українського парламентаризму і згадати, що і «Народний Рух України», і «Наша Україна», і «УДАР» які були в опозиції до Януковича, завжди займали сектор правоцентристських політичних сил. Там сиділи комуняки і там зараз місце тим, хто блокує висвітлення роботи парламенту, хто живе, як комуністи, тільки за позовом ЦК КПРС, яким стала Банкова. Так що вивчайте, будь ласка, історію українського парламентаризму, це вам не зайве.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Володимирівно. Я як народний депутат продовжу висловлювати свою думку в залі, жодним чином не коментуючи ані ваші виступи, ані виступи інших колег. Проте заборонити мені висловлювати свою думку, думаю, не може ні Регламент, ні хтось із вас.

Дякую.

Кучеренко – з процедури. Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія

Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Я спостерігаю цю клоунаду з так званими викликами останнім часом на килим у Раді посадовців. Скажіть, вам не соромно за те, що ми робимо? Вам не соромно тут ганьбитися цією нікчемною процедурою, коли заради піару і абсолютно непідготовлених та смішних псевдоантикорупційних розслідувань тут, у залі, ви, по суті, відволікаєте людей, які мали б у цей час працювати на своїх посадах і робити щось корисне для держави? Невже незрозуміло, що ці 3 чи 5 хвилин, які ми даємо для виступу без права ставити запитання, не мають жодного сенсу, вони виключно для піару тих, хто ініціює цю процедуру. Я просто прошу десять разів подумати, бо цей чиновник повернеться на свою територію, його запитують: друже, чому ти присвятив добу? А він скаже: та там якісь божевільні мене від роботи відволікали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герус Андрій Михайлович – з процедури.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Олександр Сергійовичу, насправді в мене серйозна процедурна пропозиція. Дійсно, такі виступи по 4 хвилини практично нічого не дають. Людина може вийти і 4 хвилини розказувати анекдот, а потім піти.

Я пропоную передбачити можливість, щоб хоча б можна було ставити запитання від кожної фракції та групи, і тоді ми отримаємо відповіді саме на ті питання, заради чого ми їх сюди викликаємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наразі Регламентом не передбачено процедури для таких викликів, тому – тільки доповідь. Я знаю, у порядку денному сесії є два законопроекти, номери яких я вже озвучував. Це законопроект авторства Бакунця та альтернативний – від комітету Сергія Кальченка. Думаю, у рамках роботи Погоджувальної ради можна визначитися і прийняти їх. Законопроекти нескладні, їх можна прийняти і за основу, і в цілому. Там, дійсно, встановлюється процедура і щодо запитань, і щодо відповідей тощо.

Железняк, потім – Хлапук. Ярослав Івановичу, тільки давайте з процедури, бо ми...

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Я дуже коротко. Щойно я чув виступ деяких «досвідчених» політиків. Було б добре, якщо б вони до цього, а там років 20 було, наскільки я пам'ятаю, внесли зміни до Регламенту, щоб можна було нормально працювати. Можна зараз ці ініціативи змінити. А називати клоунадою, коли ми знаємо, що вкрали 200 мільйонів на фортифікаціях, sorry. Мені здається, що питання щодо ратифікацій, які стоять в кінці порядку денного на сьогодні, точно можуть почекати. Тому ще раз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Івановичу, це вже не з процедури. Це знову переказ матеріалів розслідувань.

Максим Хлапук. Будь ласка.

ХЛАПУК М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановний пане Перший заступнику Голови Верховної Ради України! Сьогодні ви є головуючим на цьому пленарному засіданні, і я щиро переконаний, що у головуючого на пленарному засіданні є достатньо інструментів і повноважень, щоб запропонувати Верховній Раді визначитися з тією процедурою, яка не прописана в Регламенті. Так не раз ми вчиняли. Є 226 голосів – є процедура. Таким чином ми можемо виконати волю народних депутатів, і ви можете запропонувати виступи із запитаннями від фракцій та груп з можливістю дати відповідь представнику. Коли ви посилаєтеся на статтю 34, де зазначено лише про право запрошеної особи виступити, то нагадаю, що стаття 34 – це гарантоване право на виступ на пленарному засіданні, але вона не обмежує ваше право запропонувати додаткову процедуру щодо запитань запрошеної особи. Тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Максиме. Ми обов'язково на засіданні Погоджувальної ради порушимо це питання.

Хотів би вам нагадати чи поінформувати, що більшість, думаю, 99 відсотків процедур, які пропонуються в цьому залі головуючими для голосування – мною, Русланом Олексійовичем – все-таки затверджені на засіданні Погоджувальної ради. Тому, тут має бути певна послідовність дій. У головуючого немає таких широких повноважень пропонувати будь-які процедури з будь-якого приводу. Навіть ті невеликі права, які у нас є як у головуючих, стосуються наших прав, а не обов'язків, тобто тут вже кожен визначається.

Бурміч – з процедури, і будемо продовжувати. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Щодо проблеми на Полтавщині, де є розкрадання, треба направити звернення до Аудиторської палати України. Якщо є збитки, задокументувати і передати акт ревізії до правоохоронних органів. Усе, більше нічого.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги... Скорочод – з процедури.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Ми не раз бачили просто смішну процедуру, коли злодії, які вкрали на фортифікаціях, приходять в стіни Верховної Ради, розповідають про дороги і йдуть собі з великою посмішкою, поклавши на парламент.

У мене є така пропозиція. Є законопроект [№ 13012](#) Павла Бакунця, у якому пропонується внести зміни до Регламенту. Прошу поставити на голосування пропозицію про надання профільному комітету доручення розглянути його, щоб потім внести в сесійний зал (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. У вас до цього альтернативна пропозиція? Чекайте, зараз, секунду. Пані Анно, вони вже розглянуті комітетом. Тобто ваша пропозиція не має сенсу.

Ніна Петрівна Южаніна.

ЮЖАНИНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Хочу повідомити, що, якщо говорити про Полтавську обласну військову адміністрацію і про все, що розслідувалося щодо використання бюджетних коштів, є Аудит відповідності використання бюджетних коштів на військові інженерно-технічні і фортифікаційні споруди. Саме в цьому документі зазначена інформація щодо Полтави, але цей аудит понад рік чомусь не виноситься на розгляд Рахункової палати, так само як і всі ці матеріали лежали в БЕБ. Тому дуже важливо, що ми зараз порушили це питання, і завдяки суспільному розголосу, думаю, воно не кане в Лету, так як десь лежало, і пані Піщанська буде вимушена внести на розгляд Рахункової палати, опублікувати ці матеріали і надати для вивчення народним депутатам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усе, колеги, пропоную завершувати це беззаперечно важливе обговорення, рухатися далі, тому що у нас ще дуже багато питань, зокрема, хотів би нагадати, ратифікація угоди щодо сторічного партнерства з Великою Британією.

Білозір – з процедури. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановний головуючий! Шановні колеги! Сьогодні не раз говорили, що є законопроект № 13012 авторства Павла Бакунця, у якому врегульовується процедурне питання щодо внесення змін до Регламенту, що ми маємо право ставити запитання, а також інші нюанси, про які ми постійно кажемо.

Олександр Сергійовичу, на засіданні Погоджувальної ради представники усіх фракцій і груп виступили, та ми про це говоримо місяцями, щоб включити його до порядку денного.

Пропоную зараз включити законопроект № 13012 до порядку денного наступного пленарного тижня. Чи можна проголосувати цю пропозицію?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Порядок денний формується на засіданні Погоджувальної ради, у залі ми не додаємо питань.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за скоєння кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням в умовах воєнного стану військової частини або місця служби» ([№ 13260](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 175.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів і від комітету запрошується голова Комітету з питань правоохоронної діяльності Сергій Костянтинів Іонушас.

ІОНУШАС С.К., голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановна президіє! Почну свій виступ з трьох простих слів: Збройні Сили України, сили безпеки і оборони. Завдяки їм ми змогли зібратися 3 березня, ми можемо працювати і зараз.

Хочу зазначити, що на прохання Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗСУ трохи більше року тому ми прийняли закон, відповідно до якого, якщо людина вперше вчинила самовільне залишення військової частини, їй дозволялося повернутися в частину і віддати свій борг перед державою. Тисячі військовослужбовців, які один раз зробили помилку, повернулися. Усі, хто хотів, повернулися.

Яку ситуацію ми маємо на сьогодні? Зараз досить сувора ситуація на Донеччині, Луганщині. До нас звертаються Генштаб ЗСУ, Міноборони, Нацгвардія і прикордонники з проханням залишити можливість тим, які повернулися, уникнути відповідальності, а на майбутнє цю норму прибрати, тому що вона вже зробила своє.

Ще раз підкреслюю, норми даного законопроекту не поширюватимуться на тих, хто вже повернувся або повернеться до набрання чинності законом. Дія поширюватиметься лише на майбутнє.

Шановні колеги, я впевнений, що повинна бути відповідальність за самовільне залишення військової частини і дезертирство. Той закон, який ми прийняли, відпрацював своє. Зараз Міністерство оборони, Генштаб ЗСУ, Національна гвардія і прикордонники підтримують цей законопроект.

Шановні народні депутати, прошу вас підтримати його в першому читанні і рухатися разом до його вдосконалення до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за, два – проти.

Климуш-Цинцадзе, фракція «Європейська солідарність».

КЛИМУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Прошу передати слово Ірині Фріз.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Василівна Фріз.

ФРІЗ І.В. Шановні колеги! Насправді це другий законопроект з пакету законопроектів, що ми розглядали і приймали 30 квітня цього року, і суть його полягає в тому, щоб тих, які добровільно повернулися із СЗЧ, звільнити від кримінальної відповідальності. Нагадаю, останній строк добровільного повернення із СЗЧ – 30 серпня цього року.

Проте, шановні колеги, бажано було б розглянути цей, другий, законопроект у парі з тим, який уже прийняли, і це було б логічно. Минуло майже чотири місяці, як ми дісталися до цього законопроекту, і зараз я хотіла б нагадати вам одну річ. З цієї трибуни я закликала вас не вводити декриміналізацію за СЗЧ. Але тоді це було доцільно, виглядало привабливо, було суцільним популізмом, і парламент зробив декриміналізацію СЗЧ, яка насправді призвела до зниження обороноздатності країни. Про це на засіданнях Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки казали комбриги, до цього закликали командири військових частин – необхідно повернути криміналізацію за СЗЧ. Зараз ми намагаємося кривобоко якимось виправити ту помилку, що допустив цей зал, щодо декриміналізації СЗЧ.

Цей законопроект потребує доопрацювання. Він має певні недоліки, які до другого читання мають бути усунені: і дискреція повноважень, і відповідальність, яка знімається відповідно до Кримінального кодексу України, а також неможливість зараз за тим законом стороні захисту звертатися стосовно свого підзахисного.

Тож, доопрацювавши цей законопроект, сподіваюся, ми частково виправимо цей...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кривошесєв, фракція «Слуга народу».

Завітневич Олександр Михайлович.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановна президіє! Звертаюся до вас з пропозицією підтримати цей, як сказали попередні два доповідачі, сателітний законопроект. На жаль, ми його не розглянули, коли приймали перший законопроект, проголосований 30 квітня цього року, він є сателітним. Тому, як іноді ми говоримо, це і технічна річ, яку треба виправити, адже у доповнення до основного закону потрібно щось зробити з військовослужбовцями, які вже повернулися.

Крім того, у доповнення про думку військовослужбовців. Якщо на початку ми отримували листи, підписані міністром оборони, начальником Генерального штабу, то зараз більшість із вас, хто відвідує фронт, також про це говорить, навіть уже і в окопах. Де ж та справедливість? Це перше.

І друге. Щодо закону, який ми прийняли у 2024 році стосовно декриміналізації. Як відомо і вже публічно оголошено, десятки тисяч військовослужбовців повернулися на свої місця служби або обрали нові. Тому казати, що це взагалі не спрацювало, ну, я не згоден. Це моя особиста думка. Спрацювало, але не повністю. Тому настав час все-таки завершити цю таку тимчасову допомогу Збройним Силам України і нашим військовослужбовцям.

Тож, колеги, закликаю вас підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Григорович Кириленко, фракція «Батьківщина».

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово колезі Вадиму Івченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! З набранням чинності законом, а це фактично з квітня 2025 року, багато військовослужбовців, які були в статусі СЗЧ, дійсно, почали повертатися у свої підрозділи. Так в одній із бригад було відновлено 1 тисячу 500 посад, з яких 500 були фактично прикомандировані.

Що це означає? Що поновлюється відповідний склад і укомплектовуються бригади. Тим, які не бажають іти на передову тощо, забезпечують службу в тилкових, в інженерних підрозділах, а також в інших підрозділах, що займаються забезпеченням Збройних Сил України.

Вкрай важливо приймати відповідні закони, оскільки багато людей не повертається не тому, що не хочуть воювати, а від некомпетентності. Сьогодні ми, вдосконалюючи в тому числі Кримінальний кодекс, даємо можливість людям повернутися на службу і фактично за зверненням керівництва бригад Збройних Сил України до слідчого, а далі слідчого судді, зняти відповідну кримінальну відповідальність. Вкрай важливо проголосувати і допомогти укомплектувати підрозділи Збройних Сил України.

Дякую за ініціативу і за швидкий розгляд Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки і тим безліч робочим групам, які працювали в комітеті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Павленко, група «Платформа за життя та мир».

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Прийнятий Верховною Радою України інструмент звільнення від відповідальності за самовільне залишення військової частини, дійсно, дав певні позитивні результати. Значна частина військовослужбовців повернулася до військових частин, щоб не нести кримінальної відповідальності. Водночас даний інструмент став не лише способом повернення до військової частини, а й певною мірою правозахисним інструментом, бо доволі часто військовослужбовці самовільно залишали військову частину не тому, що не хотіли виконувати свій конституційний обов'язок, а тому, що нерідко безглузді, нерозумні накази, які надходили зверху до їхніх безпосередніх командирів, несли реальну загрозу їхньому життю і не давали змоги виконати поставлене завдання щодо захисту Батьківщини.

Саме тому ми підтримуємо даний законопроект у першому читанні і вважаємо, що до другого читання його можна доопрацювати. Ще раз наголошую: неможливо розглядати лише вирвану з контексту відповідальність за самовільне залишення військової частини, а треба говорити взагалі про правозахисну можливість військовослужбовців, солдатів, офіцерів обстоювати свої права на відмову від виконання часто безглузвих, нерозумних наказів, які вони отримують від командирів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка, 1 хвилина.

СКОРОХОД А.К. Шановні колеги, проблема в тому, що ми не вирішуємо питання, а боремося з наслідками. Які взагалі є підстави для СЗЧ? Це відсутність строків служби, відсутність демобілізації, відсутність нормальних ротацій,

абсолютна безвідповідальність командування. Ви знаєте, як страждають військовослужбовці від злочинних наказів? Покажіть мені хоч одного командира, який поніс би якусь відповідальність за ту шалену кількість військовослужбовців, яку він «поклав».

Тому нам треба думати не лише, як повертати із СЗЧ, а як зробити так, щоб звичайний солдат на полі бою був захищений і щоб його права були збережені. Тоді в нас буде нормальна армія, не буде хаосу і тієї корупції, яка зараз там процвітає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є ще бажання виступити?

Шановні колеги, прошу підготуватися, переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за скоєння кримінальних правопорушень, пов'язаних із самовільним залишенням в умовах воєнного стану військової частини або місця служби» ([№ 13260](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту. Прошу голосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строку подання пропозицій і поправок для підготовки законопроекту до другого читання. Прошу голосувати.

«За» – 214.

Рішення не прийнято.

Колеги, розгляд наступних двох законопроектів Погоджувальна рада пропонувала об'єднати.

Ставлю на голосування процедурне рішення про об'єднання обговорення та розгляд за скороченою процедурою проектів законів «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними» ([№ 13354](#)) та «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними» ([№ 13355](#)). Прошу голосувати.

«За» – 219.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду об'єднаних питань. Для доповіді щодо обох законопроектів запрошується заступник голови Комітету з питань правової політики Павліш Павло Васильович. Будь ласка, 4 хвилини.

ПАВЛІШ П.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська

область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Добрий день, президіє! Добрий день, український народе! Сьогодні ми розглядаємо законопроекти стосовно тих осіб, які часто не можуть самостійно себе захистити. Ідеться про осіб, визнаних судом недієздатними. Це одна з найвразливіших категорій громадян. Від нашого рішення сьогодні залежить не лише їхнє майбутнє, а й спокій тисяч, десятків тисяч українських родин.

Система опіки на сьогодні має серйозні прогалини. По-перше, сама особа, яка визнана судом недієздатною, практично не має права голосу, не може самостійно звернутися до суду з вимогою щодо перегляду свого статусу чи зміни опікуна. По-друге, заклади охорони здоров'я виконують невластиві їм функції, дублюючи органи опіки. По-третє, рівень державного контролю для задіяння опікунів є недостатнім. Відомі приклади, коли права підопічних порушуються через недбалість або зловживання. Законопроекти № 13354, № 13355 усувають ці прогалини. Крім того, у зазначених законопроектах ми пропонуємо змінити систему підходу, яка була запроваджена у 2016 році, і зараз десятки тисяч сімей, у яких є недієздатні особи, мають кожних два роки підтверджувати недієздатність.

Хотів би подякувати всім, хто брав участь у розробленні цих законопроектів, у засіданнях робочих груп, і звернутися з тими проблемами, з якими до нас зверталися родини, матері осіб, які визнані судом недієздатними, у тому числі з народження, які кожних два роки мають проходити експертизи і доводити, що особа, опікунами якої вони є, продовжує бути недієздатною. Це не тільки великий економічний тягар, це ще й великий моральний тягар, тому що осіб, визнаних судом недієздатними, необхідно приводити до суду, щоб їх показати. Так сьогодні влаштована система.

Законопроекти, які пропонується прийняти в першому читанні, підтримані судовою системою, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України і омбудсман висловили свої пропозиції щодо даних законопроектів. Одним з основних питань, які нам доведеться вирішити до другого читання, – це який саме строк встановлюватимемо для підтвердження особою своєї недієздатності. Ми пропонуємо, щоб цей строк визначався рішенням суду за пропозицією експертної установи.

Відповідно до міжнародних зобов'язань України, держава має здійснювати контроль, і він має бути дієвим та ефективним. Такий контроль не повинен справляти негативний вплив на недієздатних осіб, не потрібно знущатися, змушувати кожних два роки проходити експертизи для встановлення недієздатності.

Тому Комітет з питань правової політики (я виступаю і як автор, і від комітету) просить підтримати обидва законопроекти в першому читанні за основу, і законопроект № 13354 також...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Для співдоповіді запрошується заступник голови комітету, голова підкомітету Комітету з питань правової політики Іван Романович Калаур. Будь ласка, 2 хвилини.

КАЛАУР І.Р., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати! Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Комітет з питань правової політики на своєму засіданні розглянув даний законопроект і за результатами цього розгляду було прийнято рішення рекомендувати Верховній Раді включити до порядку денного чотирнадцятій сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними» (№ 13354), поданий нашим колегою народним депутатом України Павлом Павлішем. Крім того, звернутися до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України на пленарному засіданні під час розгляду зазначеного законопроекту про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у його тексті, інших структурних частин законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду на засіданні.

Шановні колеги, прошу підтримати даний законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за, два – проти.

Наливайченко Валентин.

Соболев Сергій Владиславович.

СОБОЛЕВ С.В. Шановні колеги! Фракція «Батьківщина», безумовно, підтримає ці два законопроекти. Вони нереально важливі, особливо в умовах війни. Ми навіть не уявляємо можливу кількість осіб, визнаних судом недієздатними у зв'язку з ментальними та іншими фізичними вадами.

Це важливий законопроект, адже він дає можливість запровадити ефективний контроль з боку розширеного кола осіб за процедурою визнання особи недієздатною. Ми розуміємо, наскільки ця підстава може використовуватися недобросовісними навіть родичами або опікунами, щоб користуватися майном такої особи.

Проте, що дуже важливо, це не просто розширення кола осіб, які можуть впливати на визнання особи недієздатною, а й те саме коло осіб впливатиме на визнання особи дієздатною, якщо змінився стан речей, якщо змінилися ментальні, фізичні, інші особливості людини.

Цей законопроект – це відповідь на виклики часу, коли стара, заскорузла радянська система щодо визнання особи недієздатною фактично полягала в тому, що, з одного боку, – ніби тотальний контроль держави, а з іншого боку, – коли треба звернутися, щоб виправити ситуацію, – ви не знайдете нікого, хто б за це відповідав.

Саме тому цей законопроект відповідає нашим європейським прагненням. Безумовно, треба буде ще вносити деякі поправки, але наша фракція буде підтримувати ці обидва законопроекти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас, фракція «Слуга народу».

ВАТРАС В.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Тетяні Цибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тетяна Циба.

ЦИБА Т.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Колеги, вітаю! Дійсно, як уже зазначалося попередніми промовцями, це дуже важливі законопроекти, це відповідь часу, з прийняттям яких ми навіть трохи запізнилися.

Хочу подякувати, особливо нашому Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, безпосередньо пані Галині Третьяковій, яка підбрала декілька законопроектів на одну тему, і завдяки співпраці з колегами Денисом Масловим, Павлом Павлішем ми змогли з, так би мовити, міксу тих законодавчих ініціатив на цю тему створити один законопроект, а до другого читання додати ще те, що ми не встигли зробити, тобто допрацювати його.

Колеги, закликаю вас підтримати законопроекти, адже багато людей, сімей чекають цього. Це про справедливість і про наш європейський шлях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сухов, група «Довіра».

СУХОВ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 107, Луганська область, самовисуванець). Прошу передати слово Вельможному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний. Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Депутатська група «Довіра» підтримує даний законопроект у першому читанні з подальшим його доопрацюванням перед прийняттям у цілому, і завжди виступає за покращення законодавства і стосовно людей, і щодо збільшення їм можливості доступу, у тому числі до судочинства.

Чи доступна наша судова система людям? Люди не вірять судам. Українці бояться звертатися до суду, тому що вважають систему корумпованою та несправедливою. За позови потрібно сплачувати великі гроші. Державні адвокати не хочуть займатися справами, які не приносять доходу. Пенсіонери, які отримують 4-5 тисяч гривень пенсії, думають, як їм прожити завтрашній день, а якщо вони переселенці, за які кошти їм орендувати житло. Ці люди втратили все. У багатьох не залишилося документів на власні оселі. Як вони можуть підтвердити право власності? Лише через суд. Але в суд вони не підуть, тому що це дорого та немає довіри до нього. Потрібно повертати довіру до судочинства, спростувати українцям систему звернення до суду, тоді ми зможемо навести лад у судовій системі. Ми маємо зберегти громадян України у нашій державі, адже вони і є Україна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч, група «Відновлення України».

БУРМІЧ А.П. Шановні колеги, це дуже важливі законопроекти, які зроблять осіб, визнаних судом недієздатними, захищенішими. На сьогодні лише опікун дбає про таких людей, але опікуни бувають як добросовісні так і недобросовісні, компетентні та некомпетентні. У законопроектах пропонується розширити захист. Член сім'ї, людина, яка була визнана судом недієздатною може сама захищати свої права або через адвоката.

Тож група «Відновлення України» доєднується до виступаючих і також підтримує ці два законопроекти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можемо переходити до голосування?

Гончаренко. Будь ласка, 1 хвилина.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Тут ідеться про судову систему, тож хочу привітати вас, колеги, є чергова перемога нашої судової системи: ряди МФО «СІЗО» поповнюються. Народний депутат Кузнєцов, обраний від партії «Слуга народу», який отримав підозру в розкраданні коштів на закупівлі засобів РЕБ, дронів, за рішенням українського самого справедливого суду у світі вийшов під заставу. Я так розумію, йому вже гріється місце, скоро він знову буде тут з нами або, може, за кордоном з Одарченком, з Дмитруком, з іншими, обраними від партії

«Слуга народу» членами МФО «СІЗО», які дивним чином просочилися через кордон. Це ж ви щойно не захотіли голосувати, щоб доручити комітету розглянути законопроект щодо відкриття кордону для всіх інших українців. Ні, цього українцям не треба, це треба тим, які були обрані від партії «Слуга народу», їм кордони не кордон.

Вітаю МФО «СІЗО»!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування, займіть, будь ласка, свої робочі місця. Запросіть народних депутатів до залу. Запрошували? Сергію Владиславовичу, це неспинний процес, запрошуємо постійно, але не всі доходять.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними» ([№ 13354](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо вдосконалення захисту прав осіб, визнаних судом недієздатними» ([№ 13355](#)). Прошу голосувати.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, є пропозиція змінити черговість розгляду питань порядку денного: після розгляду наступного законопроекту № 13339 перейти до блоку ратифікацій, що починається з проектів законів [№ 0324](#), [№ 0330](#), [№ 0331](#), [№ 0304](#) (там буде два з обговоренням і чотири без обговорення), [№ 0332](#), [№ 0323](#), і потім – проекти блокуючих постанов.

Якщо немає інших пропозицій, ставлю на голосування таке процедурне рішення. Прошу голосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Отже, оголошується для розгляду проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» ([№ 13339](#)) та альтернативний законопроект [№ 13339-1](#).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 196.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів запрошується Павлиш.

Володимире Ватрас, ви будете співдоповідати щодо свого законопроекту?

Павлиш – від авторів і від комітету. Будь ласка, 4 хвилини.

ПАВЛИШ П.В. Добрий день, шановні колеги! Добрий день, президіє! Першого вересня набрав чинності Закон України «Про лобіювання», який ми прийняли ще в минулому році на вимоги для вступу України до Євросоюзу, які ми успішно виконали. Перед тим як Закон України «Про лобіювання» набрав чинності, кожна фракція разом з Національним агентством з питань запобігання корупції проходили певний пізнавальний тренінг щодо того, як норми цього закону застосовуватимуться і діятимуть насамперед для об'єктів лобіювання, тобто народних депутатів України. Тому закликаю всіх не розходитися, а послухати, про що я говоритиму, оскільки від прийняття даного законопроекту в першому читанні і в наступному доопрацюванні його до другого читання залежить якраз вирішення саме тих питань, які порушувалися під час обговорення.

Дуже добре, що даний законопроект підтримується Національним агентством з питань запобігання корупції і вони до його розробки долучалися.

У даному законопроекті пропонується внести зміни до Закону України «Про лобіювання», зокрема, щодо уточнення понять «комерційний інтерес», «лобіювання», «предмет лобіювання»; уточнення видів діяльності, що не є лобіюванням; право лобіста на лобістський запит; уточнення прав та обов'язків суб'єкта лобіювання і його правового статусу.

Крім того, вносяться зміни до розділу III «Прикінцеві положення» закону щодо набрання чинності окремих положень закону.

Комітет з питань правової політики на своєму засіданні ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні законопроект № 13339 прийняти за основу, у зв'язку з чим законопроект № 13339-1 відхилити.

Колеги, прошу підтримати даний законопроект у першому читанні і, як ми казали, разом з НАЗК, з іншими зацікавленими особами долучитися до його доопрацювання для прийняття у другому читанні.

Крім того, прийняття даного законопроекту також дозволить, щоб сам принцип лобіювання, система лобіювання, тобто новий вид економічної діяльності, працював ефективно, щоб «білий» лобізм переміг, і ми досягли тих ідей і принципів, які порушували під час прийняття за основу і в цілому самого закону.

Проху підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за, два – проти.

Яна Зінкевич, фракція «Європейська солідарність».

ЗІНКЕВИЧ Я.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Артуру Герасимову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги! Зараз розглядається законопроект, який фракція «Європейська солідарність» сьогодні не підтримуватиме. Одразу поясню причини.

Було прийнято Закон «Про лобіювання». Це правильна історія, оскільки сьогодні це правове поле, дійсно, має бути вирішене і заповнене. Але питання в тому, що є дві причини, через які я просив би вас цей законопроект не підтримувати.

Перша причина. На жаль, він виписаний із суттєвими зауваженнями, які вказані у наукових висновках, підготовлених відповідними управліннями Апарату Верховної Ради України.

І друга цікава історія. Шановні колеги, лобіювання – це вплив на прийняття нормативних актів, які визначають життя країни. А життя країни мають визначати українці, тож лобіювання має бути для українців.

Тому всі норми, які дозволяють без українців, підкреслюю, без українців приймати рішення, на мою персональну думку, не мають права на життя. На жаль, саме такі норми містяться в цьому конкретному тексті. Тому закликаю даний законопроект не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас, фракція «Слуга народу».

ВАТРАС В.А. Прошу передати слово Денису Маслову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Денис Маслов.

МАСЛОВ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Звичайно, цікаво було почути від представника фракції «Європейська солідарність» про прийняття рішень за участю якихось іноземців і таке інше. Пам'ятаю, ми приймали різні євроінтеграційні закони, які передбачають участь і навіть вирішальний вплив іноземців, але це, мабуть, якась інша історія.

Щодо зауважень, я так і не почув, які там були, але зауваження якихось експертів були. А тепер давайте розкажу по суті, про що цей законопроект. Мені доводилося чути, що ми цим законопроектом дозволяємо іноземним компаніям здійснювати лобіювання і таке інше. Повідомляю, у 2024 році, рік тому, було прийнято Закон України «Про лобіювання», де передбачено, що іноземні особи за умови реєстрації у Реєстрі прозорості і подання звітів можуть це здійснювати. Це не про цей законопроект, який ми зараз розглядаємо.

Про що цей законопроект? Дивіться, багато народних депутатів підходили до мене, до колег і питали: а що ж нам робити? Як тепер виїжджати і спілкуватися з бізнесом, з підприємцями, з бізнес-асоціаціями щодо тих чи інших законів? Як бути на комітеті? Я кажу: дивіться, законопроектом № 13339 уточнюється, що суб'єкти законодавчої ініціативи, тобто ми з вами, народні депутати, можуть проводити публічні обговорення і публічні заходи, і це не є лобізмом, щоб не виникало питань. Усе, що пропонується в цьому законопроекті – уточнюється, як подаються звіти і як реєструються компанії, і все.

Більше того, це була домовленість з нашими бізнес-асоціаціями, з фракціями і групами, зокрема, які там сидять, і щойно виступали, про те, що ми, коли приймемо Закон «Про лобіювання», продовжимо доопрацьовувати. І ми дотрималися слова: спільно з бізнесом, з НАЗК, з представниками різних фракцій і груп знайшли збалансований законопроект.

Не підтримаєте – завтра проблеми, не підходьте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок, фракція «Батьківщина».

Сергій Владиславович Соболев.

СОБОЛЕВ С.В. Вітаю! Фракція «Батьківщина». Голова комітету запитував, що треба робити, щоб виправити недолугий закон. Треба зупинити його дію. До речі, така пропозиція була подана, але, на жаль, не була підтримана. Закон у тому вигляді, як він був прийнятий, виправити неможливо. Ті депутати, які мали можливість включитися в обговорення щодо порядку реалізації норм цього закону з представниками НАЗК, не отримали жодної, підкреслюю, жодної конкретної відповіді на абсолютно правильні запитання, які вони ставили. Нас посилали до закону про корупцію. А до чого тоді Закон «Про лобіювання», якщо ви вносите зміни? Може, треба тоді вносити зміни до закону про корупцію? Це перше.

Друге. Нам постійно розказували, що давайте почекаємо, подивимося як запрацює. А хто потім перший прийде? У вас ніяких обов'язків немає. Так, вам треба повідомити, що ви зустрічалися з лобістом, тільки чи повідомить вас на зустрічі лобіст, що він лобіст? Є право повідомляти. Якщо ви не повідомили, поки що відповідальності немає, це правда. А яка гарантія, що вона не з'явиться через місяць або через два місяці?

Пропозиція нашої фракції: зупинити дію цього закону, внести всі поправки, відпрацювати, взяти найкращі традиції закону про лобіювання, який діє в Сполучених Штатах Америки, і лише після цього повертатися до введення в дію закону. Зараз ми наробимо біди, ви це згадаєте. І ті, які зараз лобіюють прийняття цього законопроекту, потім першими кричатимуть: «Що ми наробили?», як це вже не раз було в цьому залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є ще бажаючі виступати? Тоді переходимо до прийняття рішення.

Займіть, будь ласка, свої робочі місця. Запросіть народних депутатів до залу.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» ([№ 13339](#)). Прошу голосувати.

«За» – 188.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення цього законопроекту для підготовки до повторного першого читання.

«За» – 196.

Рішення не прийнято.

Соболев – з процедури.

СОБОЛЄВ С.В. Фракція «Батьківщина», з процедури. Я хочу, щоб ви дослухалися до пропозиції зупинити дію прийнятого закону. Давайте дамо доручення комітету повернутися до пропозиції, яка вносилась в цей зал. На жаль, ми її провалили. Буде велика біда, якщо ми не зупинимо і не відпрацюємо всі ключові моменти, а закон набере чинності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» ([№ 13339](#)) суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу голосувати.

«За» – 193.

Рішення не прийнято.

Але в нас ще є альтернативний законопроект.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» ([№ 13339-1](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 186.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» (№ 13339-1) на повторне перше читання. Прошу голосувати.

«За» – 191.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про повернення проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про лобіювання» щодо уточнення окремих положень» (№ 13339-1) суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Прошу голосувати.

«За» – 199.

Рішення не прийнято.

Законопроекти вважаються відхиленими.

Железняк – з процедури.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Пане головуєчий, ви знаєте, минуле скликання подарувало нам чудову фразу, яка звучить дуже лаконічно: «немає потенціалу». Здається, з розглядом інших питань, наприклад, ратифікацій, можуть виникнути проблеми. Тому, можливо, нам зараз потрібно спочатку провести політичні консультації щодо наявності потенціалу або сигнальне голосування?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, ми зараз проведемо сигнальне голосування, а консультації попередньо були проведені, і потенціал для ратифікацій мав би зберігатися.

Олексій Олексійович Гончаренко – з процедури.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Колеги, є пропозиція з процедури. Сталося лихо: скоро рік, як зник народний депутат Куницький. Це проблема, і... Ну, просто людина зникла. Я розумію, що багатьох якось не турбує його доля. Мене турбує, і, думаю, багатьох виборців також турбує. Тому запитання таке. У Верховній Раді зареєстровано проект постанови щодо відкликання народного депутата Куницького, фракція політичної партії «Слуга народу», з посади члена Комітету з питань правоохоронної діяльності. Ну, бо це дивно, що в Комітеті з питань правоохоронної діяльності зникла людина, а правоохоронний комітет її не шукає. Не знаю, може, там знають, що не треба шукати, але дивно, що він там продовжує рахуватися.

Тому в мене пропозиція і питання до головуєчого: поставити на голосування проект постанови і хоча б виключити людину з правоохоронного комітету. Звернутися до правоохоронних органів і все-таки пошукати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Питання до порядку денного потрапляють через рішення Погоджувальної ради.

Колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про проведення сигнального голосування. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло. Прошу голосувати.

«За» – 202.

Проголосували: за – 202, проти – 1, утрималися – 0.

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні не завершено, але я дякую всім за плідну роботу (*Шум у залі*). Вибачте, ми не можемо перейти до їхнього розгляду, тому що немає 226 голосів.

Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Працюємо далі заради нашої держави. Слава Україні!